

UNIVERZITA PARDUBICE
FAKULTA EKONOMICKO-SPRÁVNÍ

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2020

Terezie Šmudlová

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní

Vymáhání celních nedoplatků
Bakalářská práce

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Akademický rok: 2019/2020

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE (projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Terezie Šmudlová**
Osobní číslo: **E17725**
Studijní program: **B6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Veřejná ekonomika a správa: Ekonomika pro kriminalisty a celníky**
Téma práce: **Vymáhání celních nedoplatků**
Zadávající katedra: **Ústav ekonomických věd**

Zásady pro vypracování

Cílem práce je provést analýzu efektivnosti vymáhání celních nedoplatků. V rámci práce budou charakterizovány způsoby vymáhání celního dluhu a bude analyzován vývoj celního dluhu v čase. Předmětem práce bude také zhodnocení mezinárodní spolupráce v dané oblasti.

Osnova:

- Vymezení cla, jeho funkce.
- Základní právní předpisy o clu – Celní kodex.
- Vznik celního nedoplatku.
- Vymáhání celního dluhu.
- Analýza efektivnosti vymáhání celních nedoplatků.
- Vyhodnocení výsledků a formulace závěrů.

Rozsah pracovní zprávy: **cca 35 stran**
Rozsah grafických prací: **-**
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

KÁRNÍK, M. Clo a celní politika od A do Z. Olomouc: ANAG, c2012. Právo (ANAG). ISBN 9788072637799.
MACHKOVÁ, H., E. ČERNOHLÁVKOVÁ a A. SATO. Mezinárodní obchodní operace. 6., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Grada, 2014. ISBN 9788024748740.
Tabulky a informace pro daně a podnikání. Praha: ASPI, 20019. ISBN 9788075982162.
ÚZ č. 1321 – Celní předpisy. Praha. Sagit, 2019. ISBN 978-80-7488-355-2.
Zákony I/2019: úplné znění zákonů účetních, živnostenských a souvisejících předpisů k 1.1.2019. Český Těšín: Poradce, 2019. ISSN 18028268.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Radka Knězáčková, Ph.D.**
Ústav ekonomických věd

Datum zadání bakalářské práce: **2. září 2019**
Termín odevzdání bakalářské práce: **30. dubna 2020**

L.S.

doc. Ing. Romana Provozničková, Ph.D.
děkanka

doc. Ing. Jolana Volejníková, Ph.D.
vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 2. září 2019

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracoval samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využil, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byl jsem seznámen s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Beru na vědomí, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a směrnicí Univerzity Pardubice č. 7/2019 Pravidla pro odevzdávání, zveřejňování a formální úpravu závěrečných prací, ve znění pozdějších dodatků, bude práce zveřejněna prostřednictvím Digitální knihovny Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 31. 5. 2020

Terezie Šmudlová

PODĚKOVÁNÍ

Ráda bych poděkovala Ing. Radce Kněžáčkové, Ph.D. za odborné vedení, za cenné rady, věcné připomínky, trpělivost a vstřícnost při konzultacích při vypracování této bakalářské práce.

ANOTACE

Bakalářská práce se zabývá problematikou vymáhání nedoplatků celního úřadu. Zaměřuje se na definování cla a s tím spojených pojmů. Dále se věnuje celnímu dluhu, od jeho vzniku až po zánik. Pokračuje ve vymáhání celních nedoplatků a popisuje možné způsoby. Nakonec se věnuje analýzám vývoje celních nedoplatků v čase a dále efektivnosti vymáhání celních nedoplatků. Je také uvedena mezinárodní spolupráce celních správ.

KLÍČOVÁ SLOVA

celní nedoplatky, celní správa, clo, vymáhání celního dluhu

TITLE

Recovery of customs arrears

ANNOTATION

The bachelor's thesis deals with the issue of recovery of arrears from the customs office. It focuses on the definition of customs duties and related terms. It also deals with customs debt, from its origin to extinction. It continues to cover customs arrears and describes possible ways. Finally, the thesis deals with the analysis of the development of customs arrears over time and the effectiveness of the collection of customs arrears. International cooperation between customs administrations is also included.

KEYWORDS

customs debt, customs administration, customs duties, recovery of customs debt

OBSAH

ÚVOD	10
1 Clo	11
1.1 Funkce cla	13
1.2 Celní legislativa	17
1.3 Celní režimy	19
2 Celní dluh a jeho vymáhání	23
2.1 Vymáhání celních nedoplatků	25
2.2 Způsoby vymáhání	27
3 Analýzy celních nedoplatků	31
3.1 Analýza vývoje celních nedoplatků v čase	31
3.2 Analýza efektivnosti vymáhání celních nedoplatků	37
3.3 Mezinárodní spolupráce v celní správě pro rok 2018	42
Shrnutí	45
ZÁVĚR	47
POUŽITÁ LITERATURA	48
PŘÍLOHY	50

SEZNAM ILUSTRACÍ A TABULEK

Obrázek 1: Vývoj celních nedoplatků od roku 2004 do roku 2018	32
Obrázek 2: Skladba nedoplatků v jednotlivých letech od 2004 do 2018	33
Obrázek 3: Vývoj nedoplatků a úspěšně získaných v letech 2014-2018	41
Obrázek 4: Vývoj případů vymáhání a úspěšných případů v letech 2014-2018	42
Tabulka 1: Příjmy celní správy za období let 1993-2004 v mld. Kč.....	14
Tabulka 2: Vývoj objemu celních nedoplatků od roku 2004 do roku 2018.....	31
Tabulka 3: Model fiskální efektivity pro období od 2014 do 2018	38
Tabulka 4: Vymožené nedoplatky v podílu s náklady v letech 2014-2018	39
Tabulka 5: Úspěšnost ve vymáhání celních nedoplatků v letech 2014-2018.....	41

SEZNAM ZKRATEK A ZNAČEK

CEPOL – European Union Agency for Law Enforcement Training – Agentura EU
pro vzdělávání a výcvik v oblasti prosazování práva

DPH – Daň z přidané hodnoty

EU – Evropská unie

EUROPOL – European Police Office – Evropský policejní úřad

GSP – Generalised System of Preferences – Systém všeobecných celních preferencí

JCD – Jednotná celní deklarace

NCTS – New Computerised Transit System – Systém pro elektronickou výměnu dat

OSŘ – Občanský soudní řád

ÚVOD

Clo, bylo od počátku prvních státních útvarů finančním příjmem pro stát, postupem času se důležitost cla jako příjmu zmenšila, ovšem naopak se zdůraznila důležitost cla jako prostředku, jak změnit skladbu dováženého i vyváženého zboží. Clo bylo také důležité z pohledu ochrany, ochrany vlastního trhu před dováženým zbožím. Se vstupem České republiky do EU se význam cla pro stát změnil úplně. Většina příjmů z cel, které vybere Česká republika, se přesouvá do rozpočtu EU. Pro EU je clo velkým finančním zdrojem rozpočtu. Např. v roce 2013 clo představovalo až 11 % z rozpočtu EU. Společně se změnou cíle cla, se změnila i legislativa pro celní správu. Většinu předpisů a zákonů, jimiž se stát řídí je z Celního kodexu společného pro celý prostor celní unie. Na vybírání cla navazuje i povinnost řešit co dělat, když clo není včas zapláceno, tedy vybírat celní nedoplatky.

Vymáhání celními úřady je v současné době diskutovaným tématem v návaznosti na efektivnost celních úřadů při vymáhání a nákladnost vymáhání tímto způsobem pro stát.

Cílem práce je provést analýzu efektivnosti vymáhání celních nedoplatků. V rámci práce budou charakterizovány způsoby vymáhání celního dluhu a bude analyzován vývoj celního dluhu v čase. Předmětem práce bude také zhodnocení mezinárodní spolupráce v dané oblasti.

V první kapitole bude definováno, co clo je a jaké jsou jeho funkce. Dále budou definovány pojmy jako celní hodnota a celní deklarant. Vysvětlen bude i rozdíl mezi celním deliktem a celním přestupkem. Obsahovat bude stručné vysvětlení celních režimů a bude uvedena také celní legislativa.

Druhá kapitola bude věnována celnímu dluhu, definici, vzniku, vyměření a zániku celního dluhu. Uvedeno bude také, jak se zajišťuje celní dluh a co je celní záruka.

Dále se práce zaměří na to, jak je celní dluh vymáhán, legislativní rámec a jsou definovány způsoby, jež k vymáhání využívá celní správa.

Třetí kapitola práce bude obsahovat analýzu vývoje celních dluhů pro patnáctileté období, tedy od roku 2004. Dále analýzu efektivnosti vymáhání celních nedoplatků a na konci práci bude zhodnocena mezinárodní spolupráce za rok 2018 a spolupráce při mezinárodním vymáhání.

1 Clo

V první kapitole bude nejprve třeba uvést co je clo, jak se měnily definice cla postupem času, taky změna pohledu na clo a jaké má clo funkce. Definovány budou pojmy jako celní hodnota, či celní deklarant. Kapitola se bude též věnovat celní legislativě, její problematice a na to navazujícím celním přestupkům a deliktům. Ve zkratce budou představeny celní režimy a jejich význam spojený s celním dluhem. Celá tato kapitola bude zaměřena na pomoc k porozumění praktické části, jež následuje po teoretickém výkladu, který je třeba pro orientaci v celní problematice.

Clo se objevuje už od starověku, a proto patří mezi nejstarší z finančních nástrojů. O clu lze mluvit od té chvíle, kdy vznikly první státní útvary, do té doby nelze o vybírání cla mluvit. Jakmile začaly vznikat první státní útvary, bylo potřeba zabezpečení příjmu pro udržení státu. A tady vznikla myšlenky cla jako nástroje pro financování státu. Zboží se začalo přepravovat kvůli přebytku nějakého zboží v jednom státě a nedostatku tohoto zboží ve státě jiném, a opačně. Clo se nejdříve spojovalo s použitím nějakého dopravního prostředku jako třeba lodí na řekách nebo povozů na cestách (blíže k mýtu). Později bylo clo vybíráno spíše za použití mostů či cest z čehož plynul vyšší příjem, protože se clo platilo ze zboží ne z použití prostředku. Clo bylo také vybíráno při vjezdu do města městskou bránou nebo za použití brodu. Příjem plynul do pokladnice vrchnosti – šlechtě – vládnoucí třídě – do královské pokladnice. Tehdy mělo clo význam spíše z fiskálního hlediska, až později začalo clo plnit i další funkce.

Jeden z nejstarších zdrojů definice cla je Ottův slovník naučný (Otto, 1892, s. 463), jež uvádí v 5. části, že *“Clo jest dávka vybíraná za zboží při jeho dopravě. Dlužno je přesně rozeznávati od mýta, jež se nevybírá ze zboží, nýbrž z prostředku dopravního za tím účelem, aby jím uhrazen byl náklad, vynaložený na zřízení dopravního spojení.”* Další, a to značně pozdější zdroj, Právníký slovník (Hromada, Madar, 1972, s. 54) uvádí *“clo, jako dávku, kterou vybírá stát při přechodu některých předmětů přes státní hranici.”*

Přesnější definici pojmu cla uvedl profesor z Karlovy univerzity v Praze M. Bakeš (1979, s. 99), jež uvádí *„cla, která mají jako rozpočtový příjem pouze podružný význam, jsou vybírána v souvislosti s přechodem zboží přes státní hranici od osob, které dovážejí, respektive vyvážejí, nebo od osob, pro které je takové zboží dováženo, respektive vyváženo”.*

Československá akademie věd v encyklopedickém slovníku v 1. dílu (kolektiv autorů, 1980, s. 345) definuje clo jako *„poplatek vybíraný při přepravě zboží přes státní hranice“*

Citované definice by se daly doplnit o části, jež zmiňují někteří jiní autoři ve svých definicích či popisech jako třeba že se jedná o platbu peněžní, jak zmiňují ve své definici z roku 1975 J. Růth a V. Klučar (Kárník, 2012, s. 11) takto, *“Clo je peněžní platbou vybíranou státem při dopravě zboží přes státní hranice, respektive celní hranice.”* Jako další příklad je možno uvést, že clo může být nejen dovážené a vyvážené, ale i clo tzv. provážené, které sloužilo převážně v minulosti, v dnešní době již není vybíráno ve větší míře. Tranzitní cla se v ekonomicky vyspělých zemích vyměřují a vybírají jen ve velmi ojedinělých případech a naprosto výjimečně.

Další využitou definicí je definice ze Všeobecné encyklopedie z druhého svazku (Kolektiv autorů, 1999, s. 60) jež definuje clo jako *„veřejnou dávku, kterou vybírá státní orgán za zboží při překročení státní hranice“*, uvádí také to, že *„clo vstupuje do ceny za zboží, což vede k jeho zdražení a tím se ztěžuje jeho uplatnění na trhu“*.

Sloučením několika částí z dřívějších definicí a při zhodnocení aktuálního postavení cla vytvořil Kárník (2012, s. 11) svou definici: *“Clo je právními předpisy stanovená peněžní platba do veřejného rozpočtu, neekvivalentního charakteru, s přesně určenou výší sazby, která je vybírána v souvislosti s přechodem zboží přes státní hranici od fyzických a právnických osob, které zboží dovážejí nebo vyvázejí nebo pro které je dováženo nebo vyváženo.”*

Clo neboli celní poplatek, je dávka, kterou vybírá stát při přechodu zboží přes státní (celní) hranici. Stát, nebo skupina států clo používá jako takzvaný ochranný prostředek (aby stát ochránil trh – zboží vlastních výrobců – před zbožím z okolních zemí), nebo také jako prostředek ekonomické formy politického boje (např. dumpingové clo) a v neposlední řadě jako prostředek, jak získat peníze do státního rozpočtu. Vybírání cla kontroluje celní správa (celní úřad) dané země a upravuje ho celní zákon, v případě České republiky spíše Celní kodex EU a vnitrozemské předpisy fungují spíše jako podpůrné předpisy pro kodex, více bude vysvětleno v podkapitole o celní legislativě.

Clo jako příjem státního rozpočtu funguje na principu nenávratného odčerpávání části příjmů jak fyzických, tak i právnických osob, a to kvůli tomu, že osoby za tyto platby nedostanou protihodnotu žádným způsobem, jedná se tedy o platbu neekvivalentního charakteru.

Clo se počítá a vybírá zpravidla v měně státu, do kterého je dováženo, tady hovoříme o clu dovozním, nebo v měně státu ze kterého je vyváženo, a tedy hovoříme o vývozním clu. Částka se vypočítá v EU podle tarifu neboli stanovené sazby podle zboží.

1.1 Funkce cla

V této podkapitole bude vysvětleno, jaký vliv mají funkce cla na samotné vybírání cla. Clo bývá označováno jako nejdůležitější nástroj celní politiky, a proto musí mít i své funkce, které by mělo plnit.

V Komenského slovníku naučném (Kolektiv autorů, 1937, s. 328) jsou definovány druhy cla podle toho, jakou funkci clo splňovalo, „*tzv. finanční na věci, jež v tuzemsku nelze vyráběti, např. kávu, čaj, kakao aj. a toto clo jest zároveň jakousi daní spotřební; dále je clo ochranné, jež chrání výrobu neb obchod v tuzemsku vyráběných tovarů; pak je clo dovozní, vývozní a konečně průvozní.*“

Nejstarším druhem cla je průvozní clo, a to proto, že se vyvinulo z mýta a vzniklo výhradně z fiskálních důvodů. Dalším druhem cla z pohledu historie je clo vývozní, které nevzniklo pouze z důvodů fiskálních, ale i z důvodů ochranných. A nejmladším druhem cla je dovozní clo, které je v současné době tím nejdůležitějším.

Tím, že Česká republika vstoupila do EU, se připojila i do její celní unie, ve které se aplikací stejných celních sazeb realizuje tatáž celní a obchodní politika a tím i tytéž funkce cla, jak na vývoz, tak i na dovoz do třetích zemí mimo Evropské společenství, a to platí pro všechny členské státy. Mezi funkce cla patří fiskální, jak již bylo uvedeno, je to historicky první funkce cla, další funkcí je funkce ochranná, jejíž vznik již byl také přiblížen a poslední funkcí cla je funkce obchodněpolitická.

Funkce fiskální je jedna z historicky nejstarších funkcí a v dnešní době ztrácí význam, protože většina z příjmů z výběru cla jde do EU a pouze malá část zůstává v České republice (Machková, Sato, Zamykalová a kol., 2002). Členské země cla vybírají a odvádějí je EU, pouze 25 % zůstává jako příjem státního rozpočtu dané členské zemi, která clo vybrala. Většina z této části pokryje náklady spojené s výběrem cla. Dalším důvodem snížení významu fiskální funkce je právě existence EU, protože se clo nevybírá při přechodu mezi státy uvnitř EU. Fiskální funkce sloužila jako zajištění příjmu do státního rozpočtu. V minulosti měla fiskální funkce cla významnou roli např. ve starověkém Egyptě vedle příjmu z daní hlavním zdrojem příjmů, což plynulo z geografického postavení Egypta (Kárník, 2012). V dnešní době hraje clo v některých zemích stále důležitou roli příjmu do státního rozpočtu. Jedná se hlavně o rozvojové země, ve kterých může tvořit příjem ze cla až jednu čtvrtinu příjmů celého státního rozpočtu.

Podle toho, jak vysoká je vyspělost země, tím nižší je podíl cla na příjmech státního rozpočtu. Rozvojové země se vždy snaží o co nejnižší sazby cla v zemi kam je zboží určeno a tím i ona sama nabízí nízké sazby na zboží ze země kam je určeno její zboží. Kvůli tomu vznikla Všeobecná dohoda o clech a obchodu, a proto musí být takové nižší sazby cla příslušné zemi přiznány ve všechny členských zemích této dohody a tím také klesá důležitost fiskální funkce cla.

Clo, které se vybere, se v rozpočtu EU přiřazuje k takzvaným vlastním tradičním zdrojům, tedy cla vybraná z obchodu se třetími zeměmi stanovená ve společném celním sazebníku a dávky společně s dalšími různými poplatky stanovenými v rámci společné organizace uvnitř EU, tvoří přibližně 16,5 % z celkových příjmů rozpočtu EU (Machková, Sato, Zamykalová a kol., 2002).

Pro lepší znázornění, jak je clo fiskálně nedůležité pro státní rozpočet České republiky ještě před přidáním se k EU a pro porovnání i první rok členství v EU, je níže přiložena tabulka č. 1 pro přehled o výši vybraného cla a výši ostatních vybraných daní, které mají za úkol vybírat orgány celní správy.

Tabulka 1: Příjmy celní správy za období let 1993-2004 v mld. Kč

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Clo	15,1	17,0	17,4	19,6	14,9	13,6	11,9	13,6	10,0	9,8	10,3	7,5
DPH	69,7	97,6	116,0	133,7	144,5	156,8	165,5	209,4	234,0	224,1	241,1	142,2
Spotřební	6,7	11,6	14,6	23,6	30,6	37,8	43,0	40,2	42,7	40,9	41,1	85,9
Příjmy	92,8	126,3	148,1	177,0	190,0	208,2	220,4	263,3	286,7	274,7	292,6	235,7

Zdroj: (Ministerstvo financí ČR, 2005)

Podle Programového prohlášení vlády pokračoval v roce 2004 proces modernizace jak daňové, tak i celní správy. Jednalo se hlavně o pokračování v reorganizaci celní správy v souvislosti s členstvím České republiky v EU. Daňová i celní správa podobně jako v předchozích letech pokračovaly v naplánovaných činnostech vedoucích k rozvoji oblasti mezinárodních vztahů a jejich modernizace (např. výměna informací v oblasti daně z přidané hodnoty mezi Českou republikou a EU, o činnostech směřujících k automatické výměně informací v oblasti přímých daní a také k rozšiřování počtu smluv o zamezení dvojího zdanění). Daňová a celní správa se také dále snažila o zjednodušení procesů pro daňové subjekty. Cílem bylo nejen zvyšování efektivnosti výběru daní a cel, ale také dosažení stavu, kdy daňová a celní správa odpovídá ve všech parametrech standardům členských států EU.

S rozvojem mezinárodního obchodu se začala měnit i funkce cla a vznikla další, a to obchodně politická funkce. V současnosti je tato funkce, funkcí nejvýznamnější. Nejenom, že ovlivňuje a reguluje skladbu zahraničního obchodu v oblasti komoditní (struktura druhů zboží), ale i v oblasti teritoriální (do kterých regionů, krajů či zemí chce daná země vyvážet) z toho důvodu je v některých zdrojích označována i jako funkce regulační.

V podmínkách členství v EU je tato funkce v první řadě uplatňována ve společném rámci obchodní politiky celého společenstva EU. Obchodně politická funkce se realizuje pomocí celních sazeb zaměřených na určité druhy zboží a určité země původu, tím se dá docílit skladby dováženého a vyváženého zboží, jak je potřeba. Příkladem může být snížení sazeb na zboží, kterému je potřeba zvýšit konkurenceschopnost na domácím trhu, tím, že se bude dovážet více tohoto zboží.

Využít se dá tato funkce i tak, že se země zapojí do systému všeobecných celních preferencí (GSP), který funguje jako obchodněpolitické opatření, jež poskytují rozvinuté země (nebo také uskupení v podobě EU) rozvojovým zemím jednostranně zvýhodněným přístupem na jejich trh. Důvodem ke spolupráci na tomto systému je pomoc rozvojovým zemím (hlavně těm nejméně rozvinutým) při odstraňování chudoby a zlepšování jejich ekonomické situace a rozvoji mezinárodního obchodu v těchto zemích (Kárník, 2012).

Tato funkce cla, ale naopak může sloužit i jako prostředek politického boje mezi zeměmi, tím že se bude vyvíjet jak politický, tak i hospodářský nátlak na vládu jiné země. Takovýto nátlak může mít podobu například doložky, obsahující nejvyšší výhody určitému státu s cílem posílit jeho postavení oproti nějaké jiné zemi, které byla třeba doložka odebrána a tím bylo i negativně ovlivněno celkově hospodářství v zemi (to může mít vliv i na politickou situaci v zemi a stabilitu vlády).

Některé zdroje uvádí zvlášť funkci cenotvornou, ta funguje na předpokladu, že výše cla se promítne do prodejní ceny zboží a tím se navýší cena zboží. V této práci není funkce cenotvorná uvedena zvlášť ve výčtu funkcí na začátku kapitoly z důvodu, že ji lze podřadit jak pod funkci obchodně-politickou tak pod funkci k ochraně vnitřního trhu.

Funkce ochranná, tedy ochrana vnitřního trhu, je jako funkce velmi významná. Jak bylo uvedeno už výše, prodejní cena se navyšuje o vyměřené a zaplacené clo a tím dochází k navýšení cen výrobků oproti výrobkům z tuzemského trhu, tedy k znevýhodnění zahraniční produkce. Využívá se toho v případě, kdy je třeba dočasně ochránit určitá odvětví domácí výroby proti zahraniční konkurenci. Vytvoří se tím časový prostor pro zlepšení výroby,

investice do výroby pro tuzemské výrobce případně její restrukturalizaci pro zlepšení konkurenceschopnosti tuzemských výrobců, problémem je dlouhodobé využití tohoto typu cla. Domácí výrobci pak ztrácejí potřebu zlepšovat se a jejich produkce poté stagnuje, nezlepšují se a tím aplikace ochranných cel ztrácí smysl.

Ochranná funkce cla může mít i podobu extrémního ochranářství, a to v podobě prohibicionistických zákazů, nebo protekcionářskou, při ochraně celého národního hospodářství, nejčastěji pro rozvoj průmyslu a zemědělské výroby.

Někteří autoři uvádí zvlášť vyčleněnou funkci ekologickou, ta má za cíl znevýhodňovat dovážené, či vyvážené zboží, které má při výrobě či používání negativní dopad na životního prostředí, zdraví či dokonce životy obyvatel. Česká republika má na tenhle problém vlastní řešení, a to ekologické daně, které by měli pomoci regulovat tento druh zboží, správcem této daně jsou celní orgány.

Důležité je pochopit že jednotlivé funkce cla nepůsobí většinou odděleně, naopak spolu velmi úzce souvisí. Proto všechny změny v nástrojích celní politiky musí být prováděny velmi opatrně a musí být předem promyšleny s návazností na mezinárodní vztahy a závazky, proto by se neměly provádět bez předchozí komunikace na mezinárodní úrovni. Musí být dopředu promyšlen jak dopad na zahraniční vztahy, tak i dopad na domácí ekonomiku. Například upřednostnění fiskální politiky (zvýšení sazeb), kvůli zvýšení příjmu do státní pokladny, může nakonec utlumit výrobu uvnitř státu z důvodu zvýšení cen pro vstupy do výroby a tím zvýšit i nezaměstnanost. Proto se veškeré změny musí provádět po řádném zvážení všech dopadů.

Celní hodnota

Celní hodnota má zásadní význam, protože tvoří nejdůležitější část pro výpočet cla. Při stanovení celní hodnoty se vychází z principu tzv. hodnoty převodní, ceny, která za to zboží byla nebo bude zaplacená, obvykle hodnota uvedená na faktuře. Hodnota zboží se určuje z celního prohlášení, buďto na základě prodeje zboží, ke kterému došlo před vstupem zboží na celní území nebo pokud zboží ještě prodáno není, určí se hodnota podle ceny zboží při prodeji zboží až po propuštění do jednoho ze zvláštních celních režimů, buďto konečného užití nebo pasivního zušlechťovacího styku.

Výjimku tvoří vnitřní tranzit, kdy se zboží pouze dopravuje přes celní území. Celní hodnota se může dále stanovit substituční metodou. To se stává, pokud je obchod prováděn mezi

dceřinými společnostmi a je pochybnost o tom, zda je cena na faktuře skutečnou hodnotou zboží, nebo je hodnota nižší právě kvůli snížení cla.

1.2 Celní legislativa

Pro úplné pochopení tématu nesmí chybět ani uvedení a vysvětlení legislativy vztahující se ke clu a celním nedoplatkům, kvůli problematické orientaci v propojení tuzemské legislativy a mezinárodní, evropské, společné legislativě. Legislativě vztahující se k vymáhání celních nedoplatků bude věnována tato samostatná podkapitola. Na konci této podkapitoly bude věnována část i celním přestupkům a deliktům, u jejichž velké části je právě na vině složitost legislativy.

Stát může pomocí fiskálních nástrojů, jako jsou celní či daňové sazby, nebo jakýmkoli jinými sazbami, které budou spojeny s pohybem zboží přes hranice, ovlivnit pohyb zboží přes do země (například množství, či strukturu). Dalším možným nástrojem státu mohou být licence – úřední povolení pro určité druhy zboží při vývozu nebo dovozu. Aplikací těchto nástrojů obchodní politiky při realizaci dovozu či vývozu zboží jsou příslušné zákony nebo jiné obecně uznávané právní předpisy, kterými jsou pověřeny orgány celní správy.

Pro zahraniční obchodní činnost je celní legislativa nedílnou součástí právě kvůli pohybu zboží přes státní hranice, jak při vývozu, tak při dovozu.

V současné době je celní legislativa České republiky přímo navázána na předpisy EU a další mezinárodní smlouvy. V minulosti byly celní předpisy mnohem obsáhlejší než aktuální celní zákon. Česká republika má prvenství ve střední a východní Evropě pro plnou kompatibilitu s celními předpisy členských států EU, které jsou zařazeny do našeho právního řádu již od vzniku České republiky, tedy od 1. 1. 1993. Tak vznikl určitý právní podklad pro regulace pohybu zboží přes hranice s těmito zeměmi.

Cílem celních předpisů je vytvořit vhodné podmínky pro správné vyměření, vybírání cla a nepochybně i vymáhání nedoplatků cla ze zboží spojeným s pohybem přes státní hranice. Celní předpisy jsou o to přísnější při dohledu nad zbožím ze zahraničí, protože vlastně každé zboží ze zahraničí podléhá clu.

Kvůli návaznosti na evropské právní předpisy vznikla jednotná struktura nejen celního dluhu, ale také daně z přidané hodnoty či u některého specifického zboží i daně spotřební. Proto vznikly i společné celní režimy, které budou vysvětleny v následující kapitole, uznávající se v celé EU a celá řada dalších podmínek při výkonu celní správy jako je například postup

celních orgánů u zvláštních druhů celních řízení, což jsou součástí celních režimů jako třeba u celního režimu se zpětným vývozem do zahraničí, nebo možnost vzdát se zboží ve prospěch státu při nemožnosti uhradit celní dluh, dalším příkladem mohou být i předpisy pro nakládáním se zbožím v tzv. svobodných celních skladech.

Vznikl i společný seznam sjednocující nomenklaturu veškerého hmotného zboží pro valorické sazby při zařazování zboží do podpoložek v celním sazebníku, základ pro seznam nomenklatury pochází z mezinárodně platné zbožívé nomenklatury.

Součástí celních předpisů jsou předpisy, které upravují práva a povinnosti celních orgánů při nakládáním se zbožím na které má být uplatněn celní dohled, součástí musí být i předpisy upravující organizace uvnitř celní správy.

Podle Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 952/2013, vznikl Celní kodex, jež je legislativní normou upravující pohyb zboží do nebo z EU. Celní území, které je stanoveno v Celním kodexu, je uvedeno jako výčet států EU včetně jejich teritoriálních vod, vnitřních vod i jejich vzdušného prostoru, tento výčet je zařazen mezi přílohami na konci práce jako Příloha A. Až na malé výjimky, které jsou taktéž uvedené v tomto výčtu, je celní území EU vymezeno hranicí, která je totožná s geografickou i politickou hranicí EU. Při vysvětlování celního území je třeba vysvětlit i pojem celní unie. Celní unie existuje kvůli vzájemnému odstranění tarifních i netarifních překážek a tím i zavedení stejného celního tarifu proti třetím zemím ze zbytku světa. Důvodem je i sjednocení obchodní politiky vůči třetím zemím.

Celní kodex je vydáván Evropským parlamentem a Radou na několikaleté období a není přesně specifikováno na jak dlouhé. Mění se podle aktuálních potřeb a zájmů EU a reaguje na současnou situaci ve vztahu EU k nečlenským státům. Celní kodex má za úkol sjednocovat celní režimy a nastolit jednotný výpočet cla pro určité celní režimy.

Ne všechny země EU jsou členy Eurozóny (společná měna – euro) a proto Celní kodex obsahuje i pravidla pro to, jak se má provádět přepočtení na euro. Nejmodernější celní kodex obsahuje pouze jeden jediný způsob přepočtu mezinárodních měn na euro, oproti starším verzím Celního kodexu, které obsahovaly více možností, jak provést přepočtení. Základním nástrojem Celního kodexu je celní sazebník TARIC. TARIC není právně závazným předpisem nýbrž pomocníkem ke snadnější orientaci v celních předpisech EU. TARIC je kompaktní systém složený ze dvou základních částí, kterými jsou číselné označení zboží a celní sazební opatření zboží, jako jsou smluvní celní sazby používané při obchodování se zemí, se kterou nemá v současnosti žádnou mezinárodní dohodu o výhodnějších sazbách. Sazebník je členěn do tříd, ve třídách je zboží

dále rozděleno čtyřmístným kódem čísel a dále je pak rozdělen mnoha podkapitol a skupin. Číslo kódu je dáno Nařízením Evropské Rady podle Mezinárodní úmluvy o harmonizovaném systému popisu a číselném označování zboží. Číselné značení může mít až 19 míst. Součástí TARICU jsou i obchodněpolitická opatření EU a České republiky.

Celní legislativu dělíme na předpisy EU, jež jsou uvedeny na konci práce jako Příloha B, zákony České republiky, Příloha C, vyhlášky ministerstev, Příloha D a nařízení vlády, Příloha E. Seznam jednotlivých nařízení je převzat ze stránek Celní správy České republiky.

Celní přestupky a delikty

Právě kvůli složitosti celní předpisů, existuje poměrně vysoká pravděpodobnost jejich porušení. Může k tomu dojít kvůli neznalosti předpisů, ale může to být i záměrem. Porušení má podobu celních přestupků, jež se dopouštějí pouze osoby fyzické, či celních deliktů, jež se dopouštějí právnické i fyzické osoby v podobě podnikatelů. Proto v celním zákoně mají osoby fyzické i právnické stejnou úroveň odpovědnosti. Zákon využívá principu objektivní odpovědnosti a tím, klade úmyslné jednání s tím neúmyslným či dokonce jednáním z nedbalosti na stejnou úroveň. Za přestupky, či deliktní jednání jsou ukládány sankce, které jsou přímo úměrné k závažnosti. Sankce mohou mít podobu jako propadnutí zboží, ale také finanční, ve výjimečných případech i kombinaci obou typů možných sankcí.

1.3 Celní režimy

Pro ujasnění, kdy se clo vybírá a z jakého důvodu budou uvedeny v této práci i celní režimy a jejich krátký popis pro usnadnění orientace v této problematice. Celní režim v základě popisuje, proč bylo zboží předáno celnímu dohledu. Přidělením určitého režimu se stanovují přesné podmínky pro nakládání s takovýmto zbožím.

Pro lepší orientaci jak vývozců, tak dovozců i celních správ vznikly celní režimy uznávané v celé celní unii a popsané v Celním kodexu. Existuje pět režimů s atypickým průběhem realizace obchodních vztahů s podmíněným osvobozením od cla buď částečným, nebo úplným a další tři režimy nejčastěji využívané v unii pro typičtější obchodní operace. Nejprve budou vysvětleny režimy pro netypické obchodní operace.

Jedním z režimů s určitým osvobozením od cla je režim “uskładňování zboží v celních skladech.” Tento režim umožňuje skladovat zboží, které není zbožím z EU pod celním dohledem po omezenou dobu, aniž by bylo nutno zaplatit dovozní, celní a daňové poplatky. Prostor veřejného celního skladu může využít kterákoli osoba, příkladem může být ponechání

využívá u zboží typu dopravních prostředků nebo průmyslových strojů pro vyzkoušení strojů, ale stroje jsou stále ve vlastnictví dovozců.

Dále budou vysvětleny zbylé tři celní režimy pro častější mezinárodní obchodní operace.

“Volný oběh” je režim, jež povoluje, aby se zboží dovezené z území mimo členské státy EU, na nějž je uplatněn celní dohled, bylo volně nakládáno. V překladu to znamená, že zboží, které bylo do České republiky dopraveno, české osobě získává propuštěním statut českého zboží, majitel může tedy se zbožím volně nakládat. Propuštění zboží do volného oběhu se používá nejčastěji a je typickým příkladem nejčastějších obchodních operací. S tímto režimem je vždy spojeno placení cla.

“Vývoz” je režimem, který dovoluje, aby zboží původem z EU opustilo její celní území. Základem tohoto režimu je, aby byla zajištěna totožnost deklarovaného zboží se skutečně vyváženým zbožím. To znamená, že zboží je pod celním dohledem od celního úřadu, kde bylo zboží propuštěno do vývozního režimu do celního úřadu, které je výstupním celním úřadem z celního území EU.

Zboží propuštěno do tohoto režimu je osvobozeno od daně z přidané hodnoty. V dnešní době jsou již i celní procesy elektrizované, proto vznikla tzv. bezpečnostní novela, kvůli zjednodušení výměny zboží a rychlejšímu přenosu dat. U tohoto procesu má papírový doklad o výstupu zboží nahradit elektronické potvrzení a také zjednodušit komunikaci mezi celními deklaranty (vývozci) a celními orgány (kterými tady jsou celní úřad, jež propouští zboží do režimu vývozu a celní úřad kde zboží opustí území).

Posledním režim je “transit”, při kterém je zboží pod celním dohledem od celního úřadu v místě odeslání k celnímu úřadu kde má být přijato přes celní území EU. Můžeme mluvit i o tzv. vnějším tranzitu Společenství, a to v případě kdy zboží vstupuje na území členského státu ze třetí země, ale není propuštěno do režimu “volného oběhu” a z tohoto důvodu je pod celním dohledem. Obvykle tomu předchází jiný celní režim, ve kterém je na téže zboží uplatňován celní dohled. Nejčastěji bývá zboží dopravováno za podmínek stanových Úmluvou o společném tranzitu. Tato úmluva se používá v případě, že na celním dohledu se podílí nejméně jeden ze zúčastněných celních úřadů, který je úřadem některého z členských států EU nebo celním úřadem účastníka Úmluvy o společném tranzitu, jež není členem EU, jako příklad lze uvést třeba Rumunsko. Při uplatnění této dohody hovoříme o tzv. Společném tranzitu, který spadá pod vnější tranzit Společenství. Vnitřní tranzit společenství se používá pro zboží, jež se přepravuje z celního území EU do celního území EU, ale přes celní území, které nespadá

do Evropského celního území. Pro zjednodušený postup se již používá elektronické celní řízení pomocí povinného systému NCTS. Po dokončení v celním režimu transit, musí být pokaždé pro zboží buďto navržen jiný celní režim nebo jiné celně schválené určení.

Všechny klasické obchodní operace se zahraničními subjekty se dají zařadit do některého z režimů, které byly výše popsány. Je už záležitostí celníků, jaké ze zmíněných režimů přidělí zboží a zda je povinnost z nich platit clo a může tedy z nich vzniknout celní dluh. Pro efektivnější využívání těchto režimů obchodníci často vyhledají smluvního celního deklaranta, který se v celní problematice vyzná a lépe dokáže rozhodnout, jak se zbožím naložit podle daného celního režimu.

Celní deklarant – k vysvětlení, kdo je celní deklarant bude nejdříve využita citace zákona, *“Deklarantem je osoba, která vlastním jménem činí celní prohlášení anebo osoba, jejímž jménem je celní prohlášení učiněno.”*

Každá osoba, jež podává celní prohlášení, je nazývána celní deklarant. Dle zákona jí může být jen osoba právnická se sídlem na území EU, nebo osoba fyzická s bydlištěm na území EU. Celním deklarantem může být osoba zboží vlastníci, jež by celní prohlášení podala vlastním jménem a ve svůj vlastní postřeh. Další možností je, že si tato osoba vybere za sebe zástupce. Používá se to v případech, kdy dovozce má nějaké personální, finanční či odborné překážky a bylo by pro něj problematické celní řízení dokončit.

2 Celní dluh a jeho vymáhání

V této kapitole, již bude přiblíženo, co je celní dluh a v následující kapitole bude vysvětleno, jak ho celní orgány vymáhají. V kapitole bude dále uvedeno, jak celní dluh vzniká, jak se vyměřuje, jak se celní dluh zajišťuje, co je celní záruka a jak celní dluh zaniká.

„Celním dluhem se rozumí povinnost osoby zaplatit příslušné dovozní clo – celní dluh při dovozu, nebo příslušné vývozní clo – celní dluh při vývozu“ (Janatka, Hándl, Novák, 1999, str. 322).

Pod celním dluhem si lze představit povinnost určité osoby zaplatit clo vyměřené celním úřadem. V tomto celním dluhu se uvádí i daň z přidané hodnoty, která se vybírá při dovozu zboží, u určitých druhů dováženého zboží se platí i daň spotřební. Celní dluh vznikne při propuštění zboží do navrženého celního režimu a to chvílí, kdy celní orgány přijmou celní prohlášení. Celní dluh je obvykle potřeba zajistit, aby bylo zboží propuštěno do navrhovaného režimu, v plné výši vyměřeného cla a dalších daňových poplatků.

Na jeden celní dluh je třeba jednoho druhu zajištění, kombinovat nelze. V případě přímého zastoupení celního deklaranta je dlužníkem zástupce, jinak je tomu v případě nepřímého zastoupení. Dlužníkem je v tuto chvíli celní deklarant nebo osoba, která jedná za majitele zboží, v tomto případě jsou oba považováni za nerozdílné a společné dlužníky. Dluh, ale může být zajištěn i třetí osobou, která by se v tom případě stala ručitelem. Celní orgány mohou zajistit celní dluh jak v podobě hotovosti, tak i poskytnutím záruky.

Forma ručení je poměrně často volenou možností, podmínkou je, aby ručící osoba byla schválena příslušným celním orgánem. Ručitelem musí být osoba, jejíž finanční situace dovoluje splatit každý celní dluh, za který se zaručila, nesplňuje-li tuto podmínku či vzbuzuje pochybnost, zda by byl celní dluh uhrazen buďto v plné výši nebo dané lhůtě, mají celní orgány právo osobu – ručitele odmítnout. Zajištění celního dluhu se používá například pro propuštění zboží do celního režimu tranzitu. V tomto režimu se celní zajištění vrací z celního úřadu odesláním až po potvrzení z celního úřadu dodání o přijetí zboží. Zajištění celního dluhu není přikázané u zboží, které je dopravováno po železnici, leteckou dopravou, jako poštovní zásilka, vodní dopravní cestou, pomocí potrubí či pomocí vedení.

Za velmi výjimečných a specifických podmínek může generální ředitelství cel u individuálního případu deklaranta zprostit povinnosti zajištění celního dluhu. Musí být naprosto spolehlivý, což vyplývá z jeho předchozích plnění celních a daňových předpisů, hlavně mít vždy včas

a řádně splacené své povinnosti (clo, daně, jiné poplatky vybírané při dovozu). Tato výjimka platí pro dovozce, jež dováží z nějakých humanitárních účelů, pomoc při živelných neštěstích či přírodních katastrofách.

Zánik celního dluhu

Celní dluh zaniká stejně jako každý jiný dluh splacením. Clo může být uhrazeno hotově, i bezhotovostně. Jako Příloha F je uvedena tabulka obsahující všechny celní úřady, jejich územní pracoviště a příslušná bankovní spojení pro placení daně a pro placení celních nedoplatků. Dalším způsobem zániku celního dluhu může být prominutí cla, prohlášením celního prohlášení za neplatné, pokud zboží propadne ve prospěch státu, nebo když stát zboží zabere v prospěch státu, pokud zboží bylo zničeno nebo vznikla nenapravitelná ztráta vzniklá v důsledku zásahu vyšší moci, nebo nehody či přenecháním ve prospěch státu. Poslední podmínkou může být odmítnutí zboží dovozcem, buďto kvůli tomu, že zboží přišlo vadné anebo neodpovídalo specifikům z kupní smlouvy.

Vyměrování cla

Clo se vyměruje podle zařazení zboží do příslušné podpoložky v celním sazebníku v Kombinované nomenklatuře. Každé podpoložce je přiřazena valorická celní sazba, kterou se spolu s celní hodnotou zboží vypočítá celní dluh.

Zajištění celního dluhu

Zajištění celního dluhu má, jak jsem již zmínila dvě podoby, složení tzv. celní jistoty což je zaplacení celního dluhu na účet celního úřadu. Jestliže není celní dluh v termínu daném zákonem uhrazen, splatí se náklady spojené s odbavením zboží z celní jistoty. Další možností je ručení. Zpravidla se ručitelem v tomto případě stávají banky, které dokážou splnit podmínku dobré finanční situace pro případné splacení celních dluhů, za které se zaručila.

Celní záruka

Celní záruka slouží k zajištění celního dluhu. Celní záruka musí mít formu stanovenou zákonem a mívá podobu globální, individuální anebo paušální záruky. Globální, když dluh vznikl z jedné či více operací provedených jedním dlužníkem. Globální záruky se nejčastěji využívají průběžně během praktikování obchodní činnosti. Individuální, když dluh vznikl z jedné operace provedené jedním dlužníkem. Individuální záruky se používají většinou při objemově podstatných zásilkách, které se realizují samostatně. Paušální, když vznikl z jedné nebo

několika operací provedených několika dlužníky. Tento druh využívají nejčastěji mezinárodní zasilatelé i dopravci, kteří dovozce zastupují.

2.1 Vymáhání celních nedoplatků

Přestože příjmy z celních poplatků po vstupu České republiky do EU se snížily na minimum, důraz na jejich vymáhání se spíše zvýšil, kvůli významu jakožto zachování právní jistoty prostředí. Dalším důvodem je možnost, že clo může být i výdajem pro Českou republiku, když nevyužije všechny možnosti k vymožení dluhu od dlužníka.

Clo, které se vyměřilo je zaevidováno do evidence A a B, jež vede EU. Do evidence A se uvádí clo, které je vyměřené a uhrazené, nebo také clo, které bylo vyměřené a zajištěné. Do evidence B se zapisují cla, jež byla vyměřena, ale nebyla uhrazena, dále cla vyměřena, zajištěna, ale neuhrazena, pokud byl proti jejich vyměření podán opravný prostředek.

Cla zaevidována v evidenci A jsou odváděna do EU 15. den druhého měsíce po měsíci, ve kterém byla cla zaevidována. Orgány z EU nejprve u zaevidovaného cla do evidence B zkontrolují, jestli tam bylo clo správně uvedeno, a zda stát který tam clo uvedl, již podnikl kroky směřující k jeho výběru. Když se clo zaevidováno v evidenci B nepodaří vybrat, tak je z evidence B odepsáno.

Jakmile se clo, ani pomocí všech způsobů vymáhání vybrat nezdaří, je tedy clo z evidence B smazáno a dále se případ předkládá k posouzení EU. Pokud EU shledá, že nebyly vyčerpány všechny způsoby k výběru cla a Česká republika některého z možných způsobů vymožení nevyužila, stává se tohle clo výdajem České republiky a od státu požadováno jeho zaplacení. Vymahatelným se celní dluh stává, když nebyl řádně uhrazen ve lhůtě splatnosti. Lhůtu stanoví podle Celního kodexu celní orgány, ale nesmí být delší než 10 dní. V případě, že bylo clo vyměřeno podle kontroly po propuštění zboží, může se lhůta prodloužit. Pokud bylo požádáno o prominutí cla, je možnost lhůtu prozatím pozastavit. Pozastavit se dá lhůta i v případě, kdy má být zboží zabaveno nebo zničeno. Další možností je i pozastavení lhůty, pokud je dlužníků více a porušili buďto podmínky či povinnosti.

Dle celního kodexu může dlužník požádat o odklad platby, ale za předpokladu, že poskytne jistotu. Odklad může trvat až 30 dní. Další variantou pro dlužníka je i žádost o posečkání cla nebo i žádost o splátkový kalendář. I v tomto případě je po dlužníkovi vyžadována jistota a k vyměřenému clu se připočítává úrok z částky, kterou žádal odložit. I u celního dluhu je promlčecí lhůta. Celní orgány mají právo vymáhat celní dluh do uplynutí šesti let od té doby,

kdy byl celní dluh vyměřen, podle daňového zákona, v další podkapitole bude vysvětleno, z jakého důvodu platí pro celní dluh stejné nařízení jako pro daně.

Tím, že je vyžadována jistota, je určitým způsobem zajištěn celní dluh, je zabezpečeno, že pohledávky celního úřadu budou uspokojeny. Zajištění celního dluhu je vysvětleno již v kapitole, kde je vysvětlen celní dluh. Celní dluh je zajištěn v případě propuštění zboží do režimu, které jsou vysvětleny v kapitole Celní režimy, pokud celní dluh nebyl uhrazen v okamžiku propuštění zboží z celního skladu.

U povinného zajištění je požadována jistota v takové výši, aby pokryla vyměřené clo a ostatní poplatky. Jistota může být uhrazena hotovostí nebo jiným platebním prostředkem (například šekem, či bezhotovostně). Jistota může být uhrazena jak dlužníkem či ručitelem. Jistota může být také vyžadována v případě, kdy je důvodná obava, že nebude celní dluh uhrazen. Zajištění se v praxi využívá často, přestože že není povinné. Jistota je zpátky uvolněna v okamžik, kdy je celní dluh zaniknut. Když není celní dluh, ve stanovené lhůtě splatnosti zaplacen, začnou celní orgány vymáhat jeho zaplacení všemi způsoby, jež mají v rámci legislativních norem k dispozici. V České republice je to hlavně daňový řád, dále celní zákon a také zákon o mezinárodní pomoci při vymáhání některých finančních pohledávek. Tato problematika je stanovena jak v národním právu, tak v nařízení EU, využít se může například institut ručitele (Abrahám, 2019).

Vymáhání dle celního zákona

V dřívějším znění celního zákona bylo vymáhání celního dluhu upraveno mnohem podrobněji, oproti dnes platnému, novelizovanému celnímu zákonu. Aktuální celní zákon se využije jen v případě například při nesplacení celního dluhu, je-li poskytnuta jistota. Tedy pokud je možno uhradit celní dluh z poskytnuté celní jistoty, je-li tak učiněno v souladu se zásadou proporcionality, tedy přiměřenosti, která omezuje zásahy do práv a zájmů adresátů veřejného práva na nezbytně nutnou míru, při přihlédnutí k nejmenším vynaloženým nákladům celních orgánů. Poskytnutá jistota se využije na úhradu cla, také na úhradu poplatků a nákladů spojených s tímto cením řízením. Pro představu se tam řadí daně a poplatky vybírané při dovozu zboží, dopravné, skladné, pokuty, ale také náklady na řízení, jejichž výše či výpočet jsou uvedeny v celním zákoně.

Celní zákon se využívá i v případě, kdy je nedoplatek vymáhán u ručitele, slouží ovšem jen jako doplňující k celnímu kodexu. Závazek ručitele je také využíván jako forma zajištění celního dluhu. Dle celního kodexu musí mít ručitel sídlo na území EU, jež je přiblíženo v příloze A.

Jak již bylo dříve uvedeno, musí být schválen celními orgány (mohou to být banky, či např. pojišťovny) podle celního zákona a pokud řádně a včas plní povinnosti vyplývající z právních předpisů. Pokud jeho finanční situace dovoluje splatit každý celní dluh, za který se zaručila a nedopustila se žádného závažného či opakovaného porušení jakýchkoli celních předpisů. Ručitel může ručitelský vztah zrušit kdykoli, a to bez udání důvodu, pomocí písemného podání oznámení na úřadě, jež mu povolení udělil. Ručení poté zaniká šestnáctým dnem od doručení podání na úřad.

K vymáhání celního dluhu po ručiteli dochází, pokud clo a daně, za které se zaručil, nebyly včas a řádně uhrazeny ani po obdržení upomínky, dle celního zákona. Celní zákon upravuje i situace, kdy není třeba dlužníka upomínat a může se tedy po ručiteli vymáhat splacení dluhu hned. Počítá se tam například situace, kdy vzhledem k finančním poměrům dlužníka by upomínání bylo bezvýsledné, a proto je v souladu se zásadou konání v přiměřené lhůtě, hospodárnější vyzvat přímo ručitele, pokud tak stanoví mezinárodní smlouva, nebo pokud vůči dlužníkovi probíhá insolvenční řízení.

Vymáhání dle daňového řádu

Celní nedoplatky se obvykle vymáhají podle daňového řádu, i v celním zákoně lze nalézt odkaz na daňový řád. V daňovém řádu jsou celní nedoplatky v zásadě považovány za daně, jak je i v daňovém řádu uvedeno v 3. odstavci §2: *“Daní se pro účely tohoto zákona rozumí a) peněžité plnění, které zákon označuje jako daň, clo nebo poplatek.”* Proto pro vymáhání celních nedoplatek platí i stejná promlčecí lhůta šesti let od vzniku celního dluhu, tedy jeho vyměření celním úřadem. Způsoby vymáhání budou popsány v samostatné podkapitole.

2.2 Způsoby vymáhání

Způsoby vymáhání jsou uvedeny v daňovém řádu, podle kterého se řídí při vymáhání i celní orgány. Celní úřad může vymáhat nedoplatek prostřednictvím:

- daňové exekuce,
- soudní exekuce,
- soudního exekutora,
- uplatnění v insolvenčním řízení,
- veřejné dražby.

Daňová exekuce, která se provádí dle daňového řádu, bude podrobněji popsána v samostatné podkapitole spolu s jednotlivými způsoby daňové exekuce. Mezi soudní exekucí a exekucí

prováděnou soudním exekutorem je mnoho rozdílů. Tím hlavním je, že soudní exekuce jsou legislativně upraveny v občanském soudním řádu, oproti exekucím prováděným soudním exekutorem, které jsou upraveny v exekučním řádu, protože ty provádí vždy člen Exekutorské komory České republiky, tedy nezávislý soudní exekutor, v souladu s touto legislativou.

Při uplatnění insolvenčního řízení může správce daně, tedy celní úřad podat insolvenční návrh nebo přihlásit pohledávku u insolvenčního soudu. Celní orgán má také právo účastnit se veřejné dražby, jež byla realizovaná na návrh jiného věřitele. Způsob vždy volí celní orgán podle přiměřenosti k nákladům. Exekuční titul je jak podmínkou, tak i předpokladem k vymáhání celního nedoplatku.

Exekučním titulem je podle daňového řádu:

- výkaz nedoplatků sestavený z údajů evidence daní,
- vykonatelné rozhodnutí, kterým je stanoveno peněžité plnění,
- vykonatelný zajišťovací příkaz.

Ve stejném paragrafu, lze nalézt i ostatní náležitosti, jimiž je nejen exekutorský titul. Po vydání exekučního titulu probíhá přípravné řízení. Celní úřad provádí vyhledávací činnost ke zjištění majetkových poměrů konkrétního dlužníka.

Informace může získat podle daňového řádu odstavce o informační povinnosti osob a orgánů veřejné moci. Na základě vyžádání celním úřadem mají povinnost poskytnout údaje například orgány vedoucí evidenci osob nebo věcí, jako je například katastrální úřad a podobně, dále pak zdravotní pojišťovny, banky, či provozovatelé poštovních služeb. V rámci zajišťovací činnosti může správce daně, v našem případě celní úřad, na základě daňového řádu či zákona o správě daní a poplatků provádět místní šetření. Není přitom omezen svou územní působností. Celní úřad může dlužníka předvolat jak k ústnímu jednání, tak může využít i možnosti dožádání provedení určitého úkonu jiným správcem daně, za předpokladu, že tento úkon provede hospodárněji nebo rychleji, tedy využití zásady konání v přiměřené lhůtě, bez průtahů. V případě nesplacení celních nedoplatků dobrovolně následuje pak daňová exekuce (Abrahám, 2019).

Daňová exekuce

Daňová exekuce se nařizuje vydáním exekučního příkazu, jímž je toto exekuční řízení zahájeno. Exekuční řízení je dílčím řízením celního řízení. Exekuční příkaz vydává správce daně, v tomto případě celní úřad. Jeho náležitosti se řídí daňovým řádem. Celní orgán v něm určí, jakým

způsobem bude provedena exekuce, uvede výši celního nedoplatku spolu s ostatními poplatky a výši exekučních nákladů a nákladů na celní řízení.

Výše nedoplatků se může změnit kvůli existenci úroku z prodlení, překročení lhůty splatnosti, počítá se za každý den v prodlení. Úrok je vedle částky celního nedoplatku evidován samostatně, avšak exekuce se vztahuje i na něj. Výši exekučních nákladů stanoví správce řízení, tedy celní orgán podle zákona o správě daní a poplatků a daňového řádu. Náklady za řízení nese dlužník, povinnost splacení vzniká dnem vydání exekučního příkazu. Exekuční příkaz je doručován jak dlužníkovi, tak i ostatním příjemcům. Další příjemci se určují podle toho, jaký způsob provedení exekuce celní orgán určil za nejvhodnější. Dlužník může využít opravného prostředku a odvolat se do 15 dnů ode dne doručení.

Způsoby daňové exekuce

Způsob provedení exekuce vybírá dle daňového řádu správce daně, v našem případě tedy celní orgán:

- a) srážkami ze mzdy,
- b) příkázáním pohledávky z účtu u poskytovatele platebních služeb,
- c) příkázáním jiné peněžité pohledávky,
- d) postižením jiných majetkových práv,
- e) prodejem movitých věcí,
- f) prodejem nemovitostí,
- g) úhrada nedoplatku ručitelem,
- h) zajištění nedoplatku zástavním právem.

Přitom volí dle zásady proporcionality, tedy přiměřenosti z principů dobré zprávy Rady Evropy. Náklady vymáhání tedy nesmí být v naprosto zjevném nepoměru k výši vymáhání částky, celního dluhu a ostatních poplatků. Podle zásady přiměřenosti je celní orgán povinen nejprve využít způsoby varianty a) až po variantu e).

Varianta f), tedy prodej nemovitostí by měl uplatnit až jako poslední možnost. Vymáhání nedoplatku touto variantou se využívá, až když je zřejmé, že nedoplatek nelze vymoci žádnými jinými způsoby nebo by vymáhání jinými způsoby trvalo nepřiměřeně dlouho a tím by byla porušena zásada konání v přiměřené lhůtě. V případě, že celní orgán během vyhledávacího řízení na zjištěných informacích zjistil, že nedoplatek nemůže být uhrazen příkázáním pohledávky

z účtu, vyzve dlužníka k podání prohlášení o majetku (vzor prohlášení k nahlédnutí v Příloze G).

Prohlášení o majetku je upraveno v daňovém i v občanském soudním řádu, každopádně daňový řád je vůči OSŘ speciální úpravou, a proto se OSŘ nepoužije, jelikož speciální úprava má přednost před obecnou. V prohlášení uvede dlužník nejen svůj osobní aktuální majetek, ale i své pohledávky, veškeré příjmy, jež jsou postižitelné srážkami, spoluvlastnické podíly, ale i majetek spadající do společného jmění manželů. Dlužníkovi je stanovena lhůta, ta však nesmí být kratší než 15 dnů ode dne doručení. Prohlášení o majetku pomůže celnímu orgánu určit nejvhodnější způsob exekuce (Abrahám, 2019).

V následující části budou provedeny analýzy vedoucí ke splnění cílů práce. V analýze vývoje celních nedoplatků v čase bude použito období patnácti let a v analýze efektivnosti celních nedoplatků bude použito dat z posledních pěti let. Odůvodnění zvolení těchto časových úseků bude následovat v další kapitole.

3 Analýzy celních nedoplatků

Tato kapitola bude tvořena třemi částmi. První část bude obsahovat vývoj celních nedoplatků v čase, druhá část bude obsahovat analýzu efektivnosti vymáhání celních nedoplatků. Součástí bude také aktuálně diskutované téma, nová pravomoc pro celní správu, vymáhání justičních pohledávek celní správou. Třetí část bude obsahovat prvky mezinárodní spolupráce v celní oblasti v roce 2018, mezinárodní dohody spojené s rokem 2018. Obsahovat bude i informace i mezinárodní spolupráce při vymáhání a definován bude i Program Customs 2020 s aktivitami z roku 2018.

3.1 Analýza vývoje celních nedoplatků v čase

V tabulce č. 2 jsou uvedeny hodnoty celních nedoplatků v jednotlivých letech pro znázornění vývoje celních nedoplatků v časovém období od roku 2004 do roku 2018, jedná se tedy o období patnácti let. Začíná rokem 2004, kdy, jak již bylo zmíněno, Česká republika vstoupila do EU a tím se změnila Celní správa České republiky od základu.

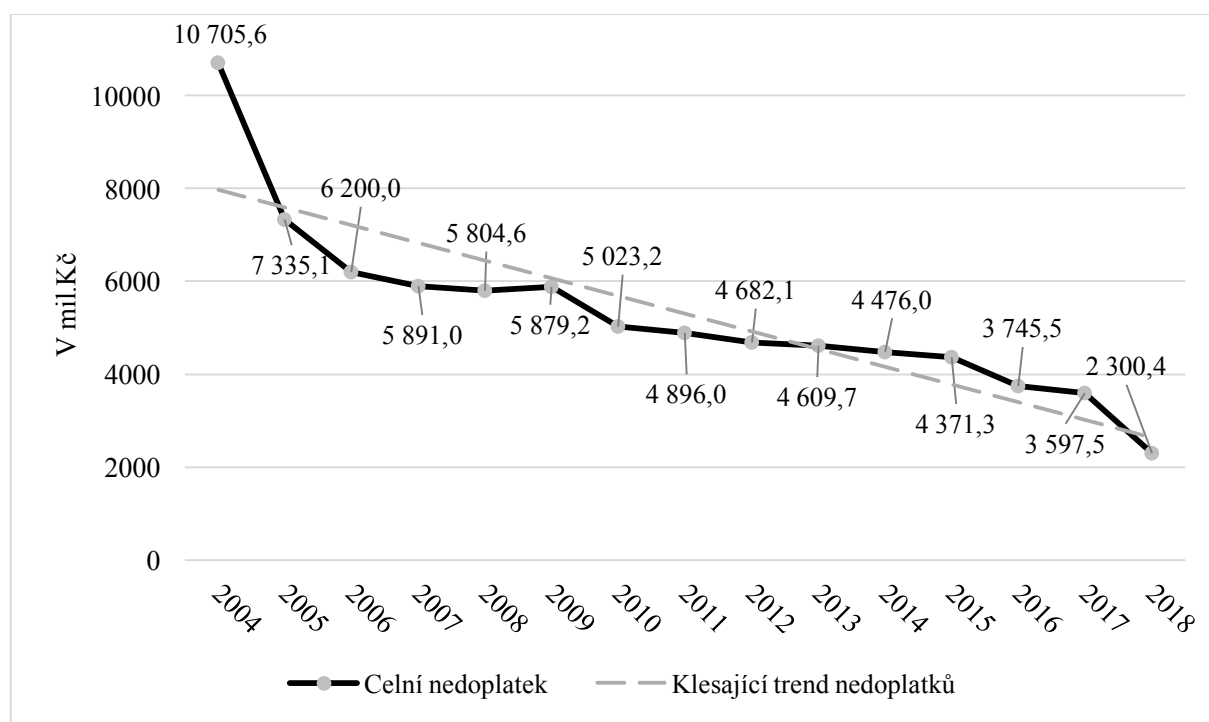
Tabulka 2: Vývoj objemu celních nedoplatků od roku 2004 do roku 2018

ROK	ČÁSTKA	
2004	10 705,6	mil. Kč
2005	7 335,1	mil. Kč
2006	6 200,0	mil. Kč
2007	5 891,0	mil. Kč
2008	5 804,6	mil. Kč
2009	5 879,2	mil. Kč
2010	5 023,2	mil. Kč
2011	4 896,0	mil. Kč
2012	4 682,1	mil. Kč
2013	4 609,7	mil. Kč
2014	4 476,0	mil. Kč
2015	4 371,3	mil. Kč
2016	3 745,5	mil. Kč
2017	3 597,5	mil. Kč
2018	2 300,4	mil. Kč

Zdroj: (Vlastní zpracování dle výsledků činnosti celních úřadů za rok 2004-2018)

Tabulka č. 2 obsahuje stav kumulovaných celních nedoplatků pro dané roky. V této sumě nedoplatků jsou zahrnuty nedoplatky neuhrazeného cla, daní za zboží propuštění do režimu volného oběhu, popřípadě po skončení režimu s dočasným osvobozením od cla. Samozřejmě

také poplatky vzniklé z důvodu neplacení, takže penále a úroky z prodlení. Veškeré částky, jež jsou zahrnuty do těchto nedoplatků, vznikly v rámci celního řízení. V grafu na obrázku č. 1 je zobrazen klesající trend celních nedoplatků. Po připojení České republiky do EU se platební kázeň celních deklarantů při placení cla a s ním spojených daňových a ostatních nedoplatků zlepšila. Dalším přínosem bylo vymáhání celních nedoplatků podle daňového řádu, podle kterého musí celní správa využít při vymáhání všechny možnosti – uplatňuje celní dluh na ručiteli, zjišťuje bankovní účty dlužníků, zajišťuje majetek dlužníků prostřednictvím katastrálního úřadu, v evidenci motorových vozidel, ve středisku cenných papírů a spolupracuje s finančními úřady v případě přeplatků evidovaných u dlužníka.

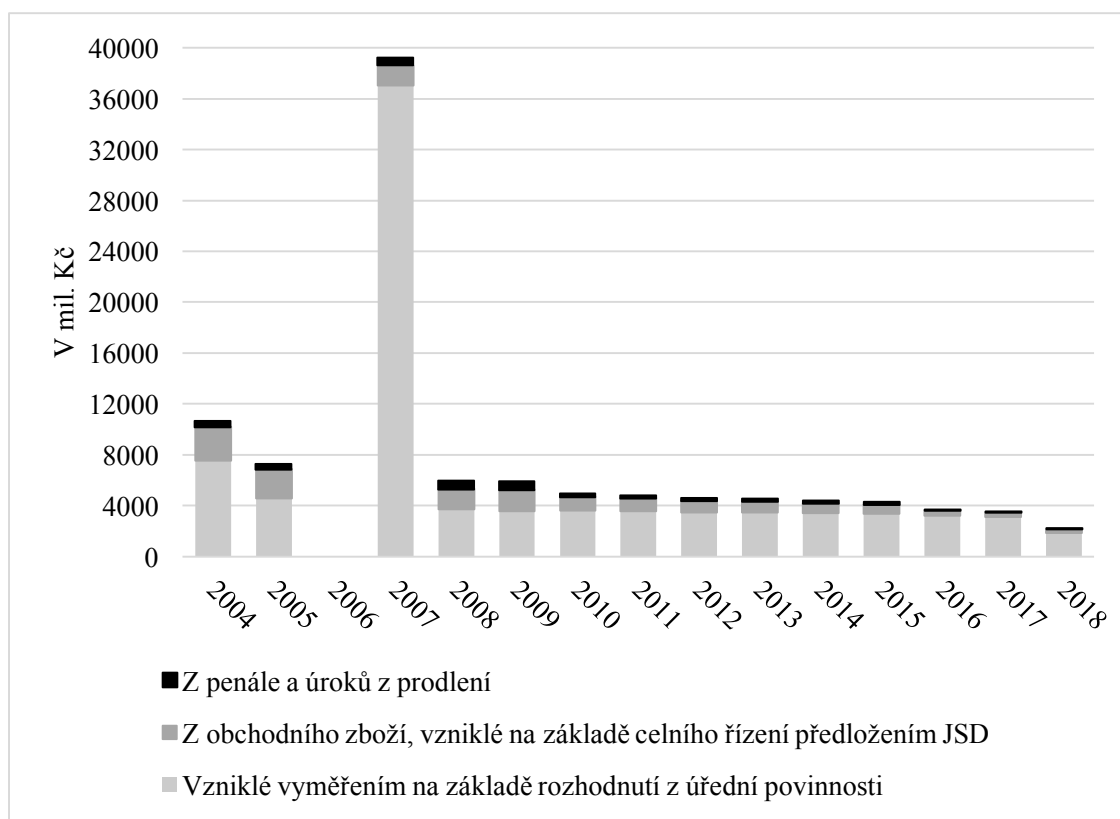
Obrázek 1: Vývoj celních nedoplatků od roku 2004 do roku 2018

Zdroj: (Vlastní zpracování dle výsledků činnosti celních úřadů za rok 2004-2018)

Větší část nedoplatků je uplatněna v rámci konkurzního řízení, insolvenčního řízení nebo je vymáhána soudní cestou.

Do celkového stavu nedoplatků za jednotlivé roky jsou započítány nedoplatky cla za předchozí roky, daně z přidané hodnoty, spotřební daně a ostatní poplatky jako jsou exekuční náklady, vyrovnávací částky – penále, pokuty, úroky, z celních řízení.

Obrázek č. 2 obsahuje graf jednotlivých vybraných roků rozdělených na tři základní části, ze kterých se kumulovaný celní dluh skládá.

Obrázek 2: Skladba nedoplatků v jednotlivých letech od 2004 do 2018

Zdroj: (Vlastní zpracování dle výsledků činnosti celních úřadů za rok 2004-2018)

Rok 2004 byl pro Celní správu, a nejen tu, významným rokem. Kvůli tomu, že Česká republika vstoupila do EU, byly ukončeny kontroly na hraničních přechodech. V důsledku bylo propuštěno za služebního a pracovního poměru skoro 2000 zaměstnanců celní správy. Byly aplikovány jednotné celní předpisy Společenství a přibyly nové národní kompetence pro celní úřady. Celkový stav nedoplatků ke dni 31. 12. 2004 byl 10 705,6 mil. Kč. Částka je kumulativní za všechny předchozí roky, z hlediska jednotlivých roků může být konstatováno, že největší objem nedoplatků je zaznamenán v roce 2003 s objemem 3 301,6 mil. Kč. Z celkové výše nedoplatků je jedna čtvrtina vzniklá z předložení celní deklarace obchodního zboží, 2 700 mil. Kč. Částku 470,2 mil. Kč tvoří nedoplatky úroků a také penále z prodlení, tedy tato částka vznikla platební nekázní celních deklarantů a nedodržováním celních i daňových předpisů. Velká část nedoplatků byla uplatněna u likvidátora nebo v konkurzu, či vymáhána soudní cestou, což trvalo velmi dlouho. Největšími dlužníky byly Česká banka, a.s., Kreditní banka, a.s., Union banka, a.s., na které byl toho času vyhlášen konkurz.

V roce 2005 se intenzivně pracovalo na transformaci celní správy kvůli vstupu České republiky do EU. S tím byla spojena příprava nových legislativních předpisů vymezující postavení Celní správy České republiky v rámci EU. V roce 2005 činil celkový objem nedoplatků cla a daní

(bez vnitrostátních daní, jimiž se zabývá daňová správa) 7 335,1 mil. Kč a v porovnání s rokem 2004 došlo ke snížení nedoplatků o 3 370,5 mil. Kč. Snížení nedoplatků je zaznamenáno i u daně z přidané hodnoty (jež je součástí celních nedoplatků) kdy od 1. 1. 2005 celní správa u plátců DPH tuto daň nevybírání. Přibližně dvě třetiny z celkového objemu nedoplatků byly přihlášeny do konkurzního řízení, jako pohledávky za úpadcem. Zbylá třetina u subjektů, jež nejsou v konkurzním řízení, nevyvíjejí žádnou činnost, a proto se nepředpokládalo, že lze z této třetiny vybrat více jak třetinu. Nedoplatky z obchodní činnosti, které vznikly na základě předložením JCD částkou 2 296,6 mil. Kč, tak tvoří skoro jednu třetinu z celkového objemu nedoplatků. Částka 463,6 mil. Kč je tvořena nedoplatky z úroků z prodlení a vyměřených penále, tedy vznikly platební nekázní. A největší část 62 % tvoří částka 4 574,8 mil. Kč, což jsou nedoplatky vzniklé vyměřením z rozhodnutí z úřední povinnosti.

V roce 2006 činil celkový objem nedoplatků cla a daní 6 200 mil. Kč, což je pokles oproti předchozímu roku o 1 100 mil. Kč, tedy došlo k 15 % zlepšení v platební morálce. Za rok 2006 je ohledně celních nedoplatků ve výroční zprávě o činnosti celní správy jen minimum informací, z tohoto důvodu není možno říct o složení celního dluhu v tomto roce nic přesnějšího.

V roce 2007 celkový stav nedoplatků činil 5 891, 0 mil. Kč. Největší podíl na této částce mají nedoplatky, které vznikly vyměřením na základě úředního rozhodnutí a to 63% podíl, což je 3 703,2 mil. Kč. Druhý největší podíl vznikl na základě celního řízení z obchodního zboží předložením JCD částkou 1 568,9 mil Kč, tedy 27 %. A nejmenší část, zbylých 10 % bylo vytvořeno nekázní celních deklarantů a nedodržením celních i daňových předpisů, takže součástí jsou penále a úroky z prodlení.

V roce 2008 byl celkový objem celních nedoplatků podobný jako rok předtím a to 5 804,6 mil. Kč. Největší část tvořilo jako v minulých letech vyměření z úřední povinnosti a to 64 %, tedy 3 737,3 mil. Kč. Nedoplatky z obchodního zboží, které vznikly na základě celního řízení po předložení JCD, tvoří 1 490,7 mil. Kč, což je 26% podíl. Zbylých 10 % bylo opět jako penále a úroky z prodlení. Tedy procentuální podíl jednotlivých částí celních nedoplatků zůstává stejný.

Po rozboru nedoplatků v roce 2009 byla zjištěna celková výše nedoplatků 5 879,2 mil. Kč. Procentuální podíl zůstává stejný jako v předchozích letech. Nedoplatky vzniklé vyměřením na základě rozhodnutí z úřední povinnosti mají podíl 60,8 %, tedy 3 576,6 mil. Kč a nedoplatky z obchodního zboží vzniklé během celního řízení po předložení JCD podílem 29,2 %, což

je 1718,7 mil. Kč. Platební výměry za úrok z prodlení a penále za nedodržení splatnosti celního dluhu tvoří stále 10 %. Poměrně velká část nedoplatků je tvořena pohledávkami vůči Kreditní bance Plzeň, a.s., a Union bance Ostrava, a.s., na které byl vyhlášen konkurz.

Celní a daňové nedoplatky vyměřené ke dni 31. 12. 2010 činí 5023,2 mil. Kč. V tomto roce se již podíly na celkovém stavu nedoplatků začaly pomalu měnit. Největší část je 72 % a tvoří ji nedoplatky, jež vznikly vyměřením na základě rozhodnutí z úřední povinnosti částkou 3 607,6 mil. Kč. Dalších 23 % vzniklo z obchodního zboží na základě JCD předložené během celního řízení, kdy tvoří částku 1 128,0 mil. Kč. Ostatní nedoplatky tvoří už jen 5 %, patří sem penále a úroky z prodlení, nebo jsou z neobchodního zboží. I tento rok část nedoplatků tvoří pohledávky za Union bankou Ostrava, a.s., na kterou byl vyhlášen konkurz.

Rok 2011 byl ve znamení modernizace celní správy. Jedním z kroků bylo zavedení metod ke zlepšení efektivnosti výkonností a zavedení systému řízení nákladů s cílem snižovat náklady. Dále je tendence snižování personálních stavů a také přesuny z útvarů méně zaměstnaných na útvary více zatížené. V rámci celního řízení do 31. 12. 2011 byla vyměřena částka 4 896,9 mil. Kč jako nedoplatky cla, daní a dalších poplatků z celního řízení. Poměrově jsou části nedoplatky stejné jako v předchozích letech a s tím rozdílem, že celková částka se snížila o přibližně 150 mil. Kč. Nedoplatky, jež vznikly vyměřením na základě úředního rozhodnutí, tvořily část 73 %, vznikly z obchodního zboží, na základě předložení JCD tvořily část 21 % a nedoplatky z penále, úroků z prodlení a z neobchodního zboží tvořily část jen 6 %.

V roce 2012 bylo cílem zajistit hladký průběh zavedení dvoustupňové organizační struktury, aby nebyly narušeny příjmy do rozpočtu a dále se snižovaly náklady. Cílem v oblasti výkonu služby bylo snižování administrativní zátěže a zjednodušení celního řízení a rozšiřování deklarantské veřejnosti elektronicky. V druhé polovině roku byla veškerá činnost celní správy ovlivněna tzv. metanolovou aférou, kdy velké množství technických i personálních zdrojů bylo zaměřeno na kontroly alkoholu a kontrolování, dodržování opatření, které přijalo ministerstvo zdravotnictví. I v tomto roce pokračuje trend snižování celkové částky jak nedoplatků cla, daní, ale i poplatků z celního řízení a částka v tomto roce byla 4 682,1 mil. Kč. Částka je tvořena stále třemi částmi, které zachovávají skoro stejný procentuální podíl jako v předchozích letech. Největší podíl stále tvoří nedoplatky, jež vznikly rozhodnutím z úřední povinnosti a to 74 %, druhou největší část tvoří 21 % a tuto část tvoří nedoplatky z obchodního zboží po předložení JCD. Nejmenší část je stále 5 %, kterou tvoří penále, úroky z prodlení, exekuční náklady a jiné správní poplatky spojené s celním řízením.

V roce 2013 se nadále pokračovalo hlavně ve snižování administrativní zátěže pro deklarantskou veřejnost a zjednodušováním formalit pro celní řízení a elektronickou komunikaci. V daném roce pokračovaly nedoplatky klesajícím trendem, ovšem v menším stupni oproti minulému roku. V tomto roce tvořily nedoplatky částku 4 609,7 mil. Kč, kdy část tvořící nedoplatky z úřední povinnosti stále roste. V tomto roce tvořila 75 %, snížila se část nedoplatků z obchodního zboží na 20 %, ovšem část, jež obsahuje poplatky za nedodržení platební kázně celními deklaranty má stále 5 %.

Zásadní změnou pro rok 2014 byla spolupráce složek Celní správy ČR, Finanční správy ČR a Policie ČR jako efektivnější nástroj pro vzájemnou spolupráci pro efektivnější odhadování a potírání daňových úniků se zaměřením na organizované, fiskálně zásadní daňové úniky, jedná se o tzv. „daňovou Kobru“. Částka 4 476,0 mil. Kč je důkazem klesajícího trendu celních nedoplatků. Nedoplatky vzniklé na základě rozhodnutí z úřední povinnosti 76 %. Nedoplatky z obchodního zboží z celního řízení 19 % a nedoplatky, které vznikly platební nekázní deklarantů 5 %.

V roce 2014 byly definovány cíle pro strategické řízení na období 2015-2020. Tyto cíle se zaměřují na zlepšování výběru daní a cel, také v boji proti závažné hospodářské kriminalitě a zefektivnění chodu organizace a zkvalitnění jejich procesů. V roce 2015 se pořád ukazuje tendence klesání celních nedoplatků částkou 4 371,3 mil. Kč, která je jako v předchozích letech rozdělena na tři části. První, největší část je tvořena 77 %, což je stále rostoucí procento nedoplatků, které vznikly dle rozhodnutí z úřední povinnosti. Druhou část tvoří nedoplatky z obchodního zboží dle celního řízení a jako v minulých letech toto procento klesá, a to na hodnotu 17 %. Třetí část, kterou tvoří penále a úroky, jež vznikly platební nekázní deklarantů, má 6 %.

V souladu se strategickými cíli pro celní správu pro roky 2015-2020 v roce 2016 celní správa kladla důraz na převzetí kompetencí pro elektronickou evidenci tržeb, která vznikla za účelem zvýšení účinnosti státu při odhalování a také zabránění daňových úniků, které mají dopad na státní rozpočet. Finanční a celní správa dostala od 1. 12. 2016 jako další kompetenci, kontrolu dodržování zákona o elektronické evidenci tržeb. Dne 29. 7. 2016 nabyl účinnosti nový celní zákon č. 242/2016 Sb., který navazuje na nový celní kodex platný od 1. 5. 2016 a nahradil dosavadní zákon. Jeden z cílů nového platného zákona je větší využívání nových technologií, hlavně elektronického prostředí v celním řízení. Současně byl přijat zákon č. 243/2016, který mění některé zákony, jež navazují na nový celní zákon a další podzákoné

právní předpisy. V roce 2016 byla částka nedoplatků v hodnotě 3 745,5 mil. Kč. V tomto roce se procentuální podíl ve srovnání s minulými roky změnil, největší část tvořily nedoplatky, které vznikly z úředního rozhodnutí, procentuální podíl byl 85 %. Druhá část se snížila na 12 % a to část obsahující nedoplatky z obchodního zboží z celního řízení. Část obsahující penále a úroky z prodlení tvoří pouze 3 %.

Jedním z úkolů celní správy v roce 2017, který vyplývá ze strategického cíle „Zlepšit systém řízení celní správy“ bylo zavedení systému pro měření výkonnosti procesů, který by měl pomoci k dalšímu zlepšení a zefektivnění výkonu činností celní správy. Proto byly stanoveny základní výkonnostní ukazatele pro vybrané procesy. V tomto roce celní doplatky měly hodnotu 3 597,5 mil. Kč. I v roce 2017 pokračuje trend, kdy roste procento z této částky, které tvoří nedoplatky vzniklé vyměřením na základě rozhodnutí z úřední povinnosti a to na 87 %. Část, která obsahuje nedoplatky, jež vznikly z obchodního zboží na základě celního řízení a řádně předložené JCD tvoří 10 % a tu nejmenší část, tedy zbylé 3 %.

V roce 2018 se česká celní správa se svými výsledky z kontrolní mise zařadila mezi 4 státy s nejlepšími zavedenými opatřeními, které chrání tradiční vlastní zdroje v oblasti ověřování celní hodnoty. Kontrolní mise byla zaměřena na kontrolní strategii v oblasti celní hodnoty a v boji proti podhodnoceným dovozům. V roce 2018 pracovala celní správa na možnosti provádět úhradu některých druhů daní pomocí platební karty na pokladnách celních úřadů. Celková výše celních nedoplatků, které vznikly během celního řízení, činila ke dni 31. 12. 2018 2 300,4 mil. Kč. Procentuální podíl na celkové částce pro penále, nedoplatky z neobchodního zboží nebo úroky z prodlení tvoří pouze 4 %, podíl z obchodního zboží z celního řízení tvoří 15 % a největší podíl tvoří 81 %, jež vznikly z úřední povinnosti.

Na základě těchto informací lze odvodit, že Česká republika v boji proti celním nedoplatkům bojuje po celou dobu. Legislativně spolupracuje s Evropskou unií a v rámci České republiky i s jinými bezpečnostními sbory a správními úřady, které zajišťují veřejné služby.

3.2 Analýza efektivnosti vymáhání celních nedoplatků

Tato část práce bude zaměřena na vymožené celní dluhy od roku 2014 do roku 2018. Porovnávána bude částka, již celní úřady vymohly, počet zaměstnanců celní správy věnující se vymáhání a náklady na tyto zaměstnance. Nejlepší metodou k vypočítání efektivnosti u veřejných projektů je analýza nákladů a přínosů (CBA). Z důvodu nedostatků informací nelze metodu v této práci využít. V současné době nejsou tyto informace veřejně přístupné a celní správa má na starosti, v době pandemie, kontrolu zdraví lidí přecházejících přes hranici České

republiky a nelze proto od nich získat další informace. Proto bude využit model fiskální efektivity k porovnání efektivity vymáhání v jednotlivých letech.

Pomocí ekonomické teorie lze efektivnost vyjádřit jako poměr – poměr mezi výstupy a vstupy. Synek (1996) uvádí, že činnost je efektivní tehdy, když jsou zdroje plně využity, nejvyšší možnou mírou hospodárnosti a výše vstupů přináší co nejvíce výstupů. Efektivnost je tedy dána poměrem výstupu a vstupu (Pavel, 2013). Vydeme-li z této teze, pak v oblasti měření fiskální (daňové, či celní) efektivity (E_f) lze využít ukazatel, v němž jsou výstupy umístěné v čitateli míněny jako výnosy z vybraných či vymožených daní a jiných poplatků. Výstupy, jež jsou umístěny ve jmenovateli tohoto ukazatele, zahrnují finanční prostředky poskytnuté z některého z veřejných rozpočtů, které by měly generovat hospodářský růst, či zvýšit příjem. Pokud je hodnota $E_f > 1$, vyplývá z toho, že finanční prostředky lze považovat za efektivní.

Výpočet efektivity v tabulce č. 3, byl prováděn dle údajů za časové období pěti let. Pětileté období je považováno pro danou zájmovou oblast za optimální (Pudil, Vybíhal, Vítek, Pavel a kol., 2004).

Tabulka 3: Model fiskální efektivity pro období od 2014 do 2018

	2014	2015	2016	2017	2018
$E_f = \text{výnosy} / \text{náklady}$	3,0	5,1	6,7	3,0	4,6

Zdroj: (Vlastní zpracování dle výsledků činnosti celních úřadů za rok 2014-2018)

Do nákladů v tabulce č. 4 jsou zahrnuty pouze náklady na zaměstnance. Bohužel kvůli současné situaci v České republice i ve světě způsobené COVID-19, není možno vymoci od celní správy částky dalších nákladů, jež jsou nutné k vymáhání celních nedoplatků, jako jsou soudní poplatky, či náklady na exekutory. Délka časové řady odpovídá nejnovějším informacím, informací z poslední výroční zprávy. Z tohoto důvodu je tato analýza prováděna pro těchto pět let. Výroční zpráva pro rok 2019 bude vydána v nejbližších měsících, a proto je tato práce zaměřena především na rok 2018, aby informace byli co nejnovější.

Tabulka 4: Vymožené nedoplatky v podílu s náklady v letech 2014-2018

		2014	2015	2016	2017	2018
Získáno vymáháním	počet případů	54 752	47 622	54 324	139 063	246 744
	částka v mil. Kč	400,6	787,1	1 504,0	649,5	964,6
Zaměstnanci zabývající se vymáháním	počet	221	204	228	240	253
Zaměstnanců celkem	počet	5 374	5 397	5 394	5 509	5 656
Náklady na zaměstnance celkem	částka v mil. Kč	3 251,9	4 106,3	5 312,7	5 031,9	4 685,3
Náklady na zaměstnance zabývající se vymáháním	částka v mil. Kč	133,7	155,2	224,5	219,2	209,5
Průměrná částka získána na jednoho zaměstnance	částka v mil. Kč	1,8	3,8	6,5	2,7	3,8
Průměrné náklady na 1 zaměstnance	částka v mil. Kč	0,6	0,7	0,9	0,9	0,8

Zdroj: (Vlastní zpracování dle výsledků činnosti celních úřadů za rok 2014-2018)

Porovnáním vymožené částky a nákladů na zaměstnance věnující se vymáhání, se zjistilo, že vymožená částka na jednoho zaměstnance převyšuje náklady na jednoho zaměstnance, což značí, že vymáhání celními úřady je ekonomicky efektivní.

Od roku 2015 celníci upozorňují dlužníky přímo v terénu na jejich nedoplatky, jak v rámci celních nedoplatek, tak v rámci dělené správy (při vymáhání různých pokut či nedoplatek, jenž uložil jiný správní orgán než celní správa, např. Česká obchodní inspekce, Policie ČR, Státní zemědělská a potravinářská inspekce).

Mobilní hlídky s celníky už přímo při kontrolách v terénu upozorňují kontrolované osoby na to, že mají nedoplatky. Mobilní hlídky celní správy mají vozidla vybavena technikou s datovými službami a při zadání jména a příjmení do aplikace celníci na místě zjistí, zda kontrolovaná osoba dluží na daních či jiných platbách. Zadání registrační značky vozidla do aplikace zase může ukázat, zda vozidlo nefigurovalo v minulosti v nějakém deliktu, třeba při nelegálním převozu tabákových výrobků.

V případě, že celníci při silniční kontrole zjistí, že kontrolovaný řidič má veden nedoplatek, tak jej na dluh upozorní a sdělí mu jeho výši. Podobně celníci konají i při kontrolách kamenných

provozoven s prodejci nebo majiteli provozoven. Spousta takto oslovených dlužníků své nedoplatky na místě raději zaplatí.

Od druhé poloviny roku 2015, např. ústečtí celníci aplikaci testovali v praxi. Během testu odhalili mezi kontrolovanými osobami 340 dlužníků, z nichž 114 uhradilo daňové a další nedoplatky na místě. Někteří celý dluh, jiní alespoň část. Celníci takto od dlužníků vybrali 273 866 Kč, ostatním 226 dlužníkům rozdali složenky. Tento systém se zdá efektivnějším a levnějším než zasílání doporučených dopisů.

Na začátku roku bylo diskutovaným tématem to, že Ministerstvo spravedlnosti podalo vládě návrh na to, aby dalšími pohledávkami, které budou celníci vymáhat, by měly být neuhrazené justiční pohledávky. Důvodem k tomuto rozhodnutí je dle ministerstva právě očekávaná větší úspěšnost než současní soudní exekutoři, jež to mají v současnosti na starost. Jiný názor vyjádřil pro internetové noviny Info.cz Mgr. Michal Suchánek soudní exekutor. K jeho názoru se přiklání současná premiér Andrej Babiš a ministryně financí Alena Schillerová. Základním problémem, který v tom vidí, je nákladnost celníků. Dle informací ministerstva financí je průměrný plat civilního zaměstnance 33.096 Kč a celníka 48.970 Kč, což je více než průměrný plat soudních exekutorů. Dalším problémem je, že by bylo přijato 120 zaměstnanců zabývajících se vymáháním pohledávek, a to by značně zvýšilo již nyní schodkový rozpočet, stát vyčíslil náklady na další pracovníky na 74 milionů korun ročně. Mgr. Suchánek tvrdí, že při vymáhání soudními exekutory se náklady na vymáhání přenáší na dlužníka v případě vymahatelnosti pohledávky. Tyto náklady by v případě přenosu kompetence na celníky nesl stát.

Efektivnost soudních exekutorů se proto pojí nejčastěji s účinností, účelností, rychlostí (bez zbytečných průtahů) a také hospodárností, která je důležitou součástí efektivity při vymáhání.

Dle analýzy Exekutorské komory interpretované Mgr. Suchánkem je efektivnost vymáhání u celníků zhruba 13 až 15 %, zatímco u soudních exekutorů 20 až 25 %, a proto by i přenesení kompetence znamenalo nižší vymahatelnost. V tabulce č. 5 je vidět, že analýza Mgr. Suchánka souhlasí s úspěšností zjištěnou pro tuto práci, s tím rozdílem, že ze sledovaných pěti let mají tři roky ještě nižší úspěšnost.

Z tabulky č. 5 je možné vyčíst, že úspěšnost lze zobrazit buďto na počet případů, nebo na částku mil. v Kč. Úspěšnost v mil. Kč pro celní správu není nijak vysoká, úspěšnost pro počet případů

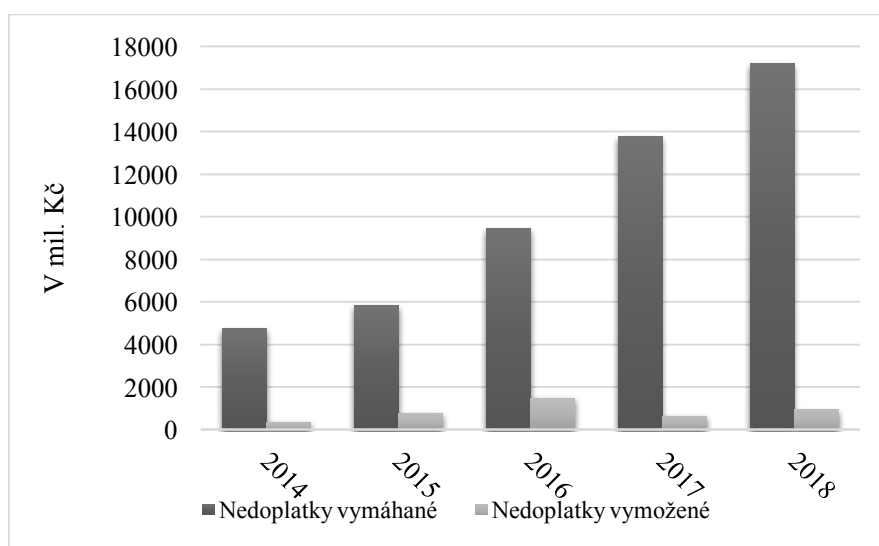
je mnohem vyšší. Z toho se dá říci, že celní správa vymohla více pohledávek s nižší částkou, pohledávky s vyšší částkou vymoženými nebyly.

Tabulka 5: Úspěšnost ve vymáhání celních nedoplatků v letech 2014-2018

		2014	2015	2016	2017	2018
Nedoplatky vymáhané	částka v mil. Kč	4 753,1	5 849,3	9 433,6	13 748,8	17 203,4
	počet případů	121 616	330 330	301 263	531 590	634 054
Nedoplatky vymožené	částka v mil. Kč	400,6	787,1	1 504,0	649,5	964,6
	počet případů	54 752	47 622	54 324	139 063	246 744
Úspěšnost	částka %	8 %	13 %	16 %	5 %	6 %
	počet případů v %	45 %	14 %	18 %	26 %	39 %
Zaměstnanci zabývajících se vymáháním	počet	221	204	228	240	253
Pohyb počtu zaměstnanců	počet		-17	24	12	13

Zdroj: (Vlastní zpracování dle výsledků činnosti celních úřadů za rok 2014-2018)

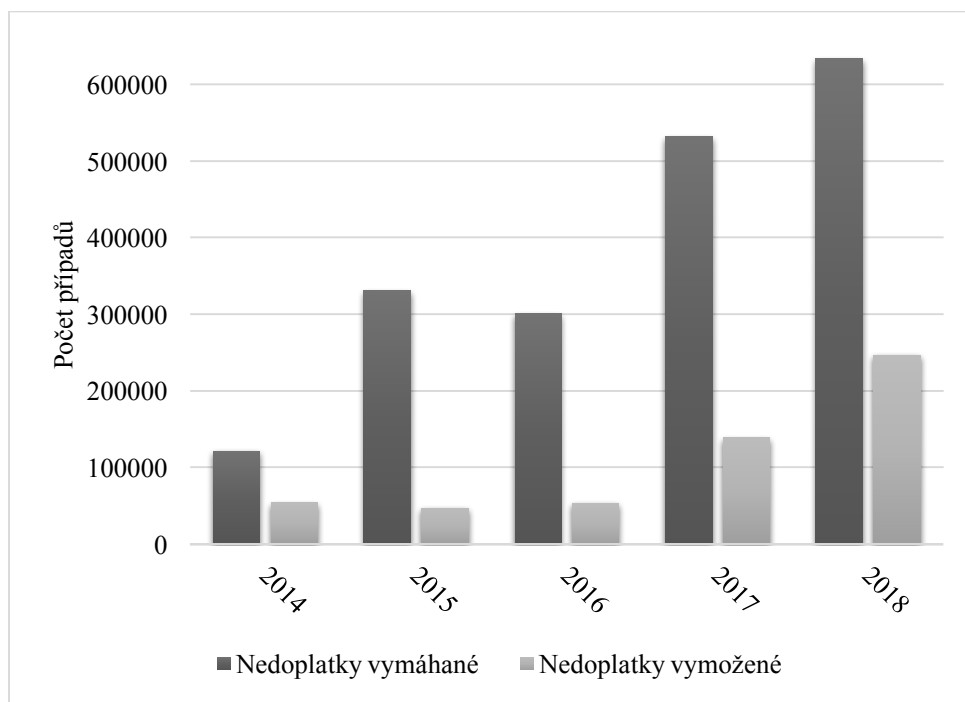
Tabulka č. 5 znázorňuje, že vývoj počtu zaměstnanců zabývajících se vymáháním se v posledních pěti letech pouze mírně změnil a porovnáním s vymoženou částkou bylo zjištěno, že změna počtu zaměstnanců nemá vliv na vymoženou částku. Nejdůležitějším důvodem vysokého rozdílu mezi vymoženými částkami z roků 2016 a 2017 je fakt, že v roce 2016 došlo k vymožení několika vysokých pokut uložených v minulých letech.

Obrázek 3: Vývoj nedoplatků a úspěšně získaných v letech 2014-2018

Zdroj: (Vlastní zpracování dle výsledků činnosti celních úřadů za rok 2014-2018)

V roce 2014 a 2018 je vidět rozdíl mezi počtem vymožených případů a vymáhanou částkou. Celní správa vymohla velký počet případů s nízkými částkami. V roce 2014 to znamená, že 55 % případů obsahuje 92 % částky z celkové vymáhané částky. V grafu si lze povšimnout, že případy s nižšími částkami se vymáhají mnohem snadněji než případy s vyššími částkami. Rok 2016 byl ve vymáhání úspěšnější než žádný jiný, v počtu vymožených případů. Důvodem je právě to, že se povedlo celní správě vymoci méně případů, ovšem s mnohem vyššími částkami oproti ostatním rokům.

Obrázek 4: Vývoj případů vymáhání a úspěšných případů v letech 2014-2018

Zdroj: (Vlastní zpracování dle výsledků činnosti celních úřadů za rok 2014-2018)

Největší úspěšnosti při vymáhání nedoplatků, je dosaženo u nižších dlužných částek, nejčastěji do 1 mil. Kč. Důvodem je to, že když je částka nižší, je mnohem jednodušší dosáhnout jeho uhrazení za pomoci vymáhacích prostředků. Naopak nejméně úspěšné je vymáhání nedoplatků, když je dlužná částka nad 10 mil. Kč, ty jsou z větší části nedobytné, což vysvětluje i velmi nízkou úspěšnost u vymožených nedoplatků (Celní správa, 2017).

3.3 Mezinárodní spolupráce v celní správě pro rok 2018

Pro kompletní přehled o vymáhání je nutno v práci uvést i mezinárodní spolupráci celních správ. Dále bude uvedeno, jaké mezinárodní smlouvy byly uzavřeny a s jakými zeměmi,

na jakých smlouvách se pracuje a celkový průběh roku 2018 v ohledu na mezinárodní smlouvy, jakožto poslední zpracovaný rok do současnosti.

V této podkapitole bude též rozvedený Program Customs 2020, čím se program zabývá, jak se v roce 2018 pracovalo na jeho plnění, jak se Celní správa České republiky do programu zapojila. Zmíněna bude i finanční stránka projektu a jak byly finance využity.

Pro přehled bude dále rozepsána i mezinárodní celní spolupráce v oblasti boje proti porušování předpisů, v tomto směru bude charakterizováno, jak spolupráce probíhá a o jakou pomoc je největší zájem, jak ze strany české celní správy, tak ze strany celních správ z jiných zemí na českou celní správu. Bude uvedeno i s jakými státy Česká republika nejvíce spolupracuje v této mezinárodní problematice. V práci bude také uvedeno, co je součástí 9. Akčního plánu pro období let 2018-2019 a s jakými organizacemi mezinárodními celní správa spolupracuje.

Podkapitolu o mezinárodní spolupráci bude uzavírat část o mezinárodní spolupráci celních správ ve vymáhání celních nedoplatků. Součástí bude přehled za rok 2018, kolik bylo odesláno žádostí, kolik z toho bylo vymoženo a kolik žádostí naopak Česká republika ze zahraničí obdržela a kolik se podařilo vybrat.

Mezinárodní dohody

V lednu roku 2018 byly splněny náležitosti pro vstup v platnost Smlouvy mezi Českou republikou a Brazílskou federativní republikou o vzájemné správní pomoci v celních otázkách, jež byla podepsána 1. listopadu 2012 v Praze.

Téhož měsíce se měla podepisovat Smlouva mezi Českou republikou a Argentinskou republikou o vzájemné správní pomoci v celních otázkách, jež byla Českou republikou schválena 18. září 2017. Argentinská strana před podpisem Smlouva vznesla požadavek na změnu ve Smlouvě, tato změna byla vládou České republiky schválena 31. října 2018 a Smlouva byla podepsána v roce 2019. V průběhu roku 2018 probíhala komunikace mezi Českou republikou a Běloruskem ohledně možnosti sjednat novou Smlouvu v oblasti celnictví, během roku 2019 se smlouva dojednala.

Během roku 2018 pokračovaly práce na ratifikaci Protokolu o odstranění nezákonného obchodu s tabákovými výrobky k Rámcové úmluvě Světové zdravotnické organizace o kontrole tabáku.

Memorandum o porozumění mezi celními správami ČR a Číny bylo podepsáno v Pekingu 9. února 2018 a má za cíl zvýšit účinnost při využívání existujících právních nástrojů

spolupráce. Jednání o Memorandu o porozumění mezi celními správami České republiky a Íránu bylo zahájeno a pracuje se na dohodnutí.

Program Customs 2020

Program Customs 2020 je program, který se zaměřuje na podporu a rozvoj činností celních správ všech členských zemí EU s cílem jednotného a účinného provádění celních předpisů, včetně zapojení nových trendů v celní oblasti. Realizace programu je určena ročním plánem a schválena vždy v lednu na začátku každého roku. V roce 2018 bylo vyčerpáno z programu Customs 2020 celkem 214,7 tis. EUR včetně DPH. Čerpaná částka byla využita na pokrytí organizačních nákladů souvisejících s pořádáním akcí v České republice a zajištění účasti českých zaměstnanců celní správy v zahraničí. V rámci programu byli zaměstnanci celní správy České republiky vysláni na 228 zahraničních služebních cest. Realizace programu probíhala pomocí seminářů, workshopů, pracovních i projektových skupin, dále také výcvikových kurzů nebo pracovních návštěv. V průběhu roku bylo dohromady zrealizováno celkem 15 pracovních návštěv, kterých se zúčastnilo celkem 47 zahraničních pracovníků.

Mezinárodní spolupráce v oblasti boje proti porušování předpisů

Celní správa v průběhu roku obdržela od zahraničních celních orgánů celkem 190 žádostí o vzájemnou administrativní pomoc, jež obsahovaly především žádost o ověření pravosti celních a obchodních dokladů, prověření deklarované celní hodnoty, existenci celních subjektů a jiné další. Největší množství žádostí bylo obdrženo z Polska, Ukrajiny, Ruska a Arménie. Oproti tomu česká celní správa rozeslala 71 žádostí o administrativní pomoc, potřeba bylo prověření pravosti faktur, celní hodnoty a existence deklarovaných subjektů. Česká republika administrativně spolupracovala celkem s 23 státy, nejvíce žádostí bylo odesláno do Čínské lidové republiky v návaznosti na opatření proti dovozům podhodnoceného zboží.

Úloha a výsledky celní správy v rámci struktur EU v oblasti celní spolupráce

Pro rok 2018 byla Pracovní skupiny pro celní spolupráci Rady EU zaměřena hlavně na aktivity pro uskutečnění 9. Akčního plánu pro období let 2018-2019. Součástí tohoto plánu byla i užší spolupráce evropských orgánů vymáhající práva jako jsou Europol, Cepol nebo také Pracovní skupina pro vymáhání práva Rady EU. Dalším důležitým tématem bylo prohloubení spolupráce celních správ členských zemí EU v zajištění vnitřní bezpečnosti (jak v boji proti terorismu, tak i v boji proti závažnému a organizovanému zločinu). V rámci republiky se pokračovalo v současné spolupráci s Odborem mezinárodní policejní spolupráce Policejního prezidia České

republiky. V této době předsednictví Rady EU převzalo Rakousko, byl vypracován přehled právních nástrojů pro výměnu informací a zajistilo se společné jednání čelních představitelů celních i policejních orgánů.

Mezinárodní vymáhání celních nedoplatků

Mezinárodní pomoc vztahující se k pohledávkám se může vztahovat pouze k zemím EU, nebo k zemím, se kterými Česká republika uzavřela smlouvu o spolupráci při vymáhání pohledávek veřejných rozpočtů.

V průběhu roku 2018 přijala celní správa České republiky celkem 44 žádostí zaměřených na vymáhání finančních pohledávek s celkovou dlužnou částkou 28 mil. Kč a sama odeslala 28 žádostí s celkovou dlužnou částkou 54,2 mil. Kč.

Pro celní správu České republiky vymohly dožadující země EU ze všech odeslaných žádostí od roku 2004 do roku 2018 celkovou částku 9,7 mil. Kč, oproti tomu, česká celní správa vymohla za rok 2018 z přijatých žádostí od roku 2004 do roku 2018 pro dožadující se země EU celkovou částku 2,2 mil. Kč.

Největší množství žádostí přijala česká celní správa od německé celní správy a to 22 žádostí, a největší množství odeslala polské celní správě a to 9 žádostí.

Na základě informací ze Zprávy o činnosti Celní správy z roku 2018 lze říct, že Česká republika stále rozšiřuje množství zemí, se kterými má uzavřené smlouvy o spolupráci v celních činnostech. Mezinárodní spolupráce při vymáhání pohledávek celních správ od roku 2004 se zlepšila. Jednotné celní předpisy pomohly ke spolupráci jak v oblasti vymáhání, tak v boji proti organizovanému zločinu.

Shrnutí

Celní správa v průběhu času pokračuje v trendu snižování celních nedoplatků. Při spolupráci složek Celní správy ČR, Daňové správy ČR a Policie ČR se snižují celní nedoplatky i daňové úniky. Tato spolupráce se v praxi osvědčila.

Úspěšnost vymáhání celními úřady má stále klesající tendenci (viz. tab. č. 5). Problémem při vymáhání je kromě jiného vymahatelnost nedoplatků s vyššími částkami (nad 10 mil. Kč). Problémem u případů s vyšší dlužnou částkou je, že se většina dlužníků nachází v insolventi, či konkurzním řízení, úspěšnost vymožení dluhů je v tomto případě mizivá. Za úvahu stojí přesun kompetencí pro vymáhání celních pohledávek. Téma o úspěšnosti soukromých

exekučních kanceláří a úspěšnosti celních orgánů je problémem, kterým by měli zákonodárci v blízké budoucnosti více zabývat.

Celní správa ČR spolupracuje s čím dál více státy i mimo území celní unie. Mezinárodní spolupráce ve vymáhání celních dluhů se jeví čím dál úspěšnější, přestože výsledky vymáhání mezinárodních dluhů v ČR nejsou tak markantní.

ZÁVĚR

Cílem práce bylo charakterizovat způsoby vymáhání celního dluhu, analyzovat vývoj celního dluhu v čase provést a analýzu efektivnosti vymáhání celních nedoplatků. Předmětem práce současně bylo zhodnocení mezinárodní spolupráce v dané oblasti.

V první kapitole byl definován pojem clo je a vysvětleny jeho funkce. Dále je v práci definována celní hodnota, kdo je celní deklarant. Obsahuje i stručné vysvětlení celních režimů a nastínění celní legislativa.

Druhá kapitola je věnována celnímu dluhu, definici, vzniku, vyměření a zániku celního dluhu. Uvedeno je i to, jak se zajišťuje celní dluh a co je celní zárukou. Dále se tato kapitola zaměřila na to, jak je celní dluh vymáhán, legislativní rámec, podle nějž celní orgány nedoplatky vymáhají a vysvětluje i pojmy, jež jsou s vymáháním spojené.

Ve třetí kapitole práce jsou uvedeny analýzy celních nedoplatků. Analýza vývoje celních nedoplatků v čase, pro patnáctileté období, tedy od roku 2004, kapitolu zahajuje. Dále je analýza efektivnosti vymáhání celních nedoplatků. Pomocí výsledků analýzy se projevily rozdíly v efektivnosti vymáhání v jednotlivých rocích a důvody rozdílů byly v práci nastíněny. Na konci práci je rozvedena mezinárodní spolupráce celních orgánů za rok 2018 a výsledky spolupráce při mezinárodním vymáhání.

Analýza efektivnosti provedena v práci může být nápomocná pro zhodnocení, zda by celní správě měly být svěřeny i další oblasti vymáhání, např. v práci zmíněné vymáhání nezaplacených justičních pohledávek o kterých se v současné době hovoří.

Tato práce by se dala rozšířit o započítání nákladů na vymáhání, jež nejsou veřejně přístupné. Kvůli situaci s rozšířením Covid-19, již celní orgány pomáhaly řešit, nebylo možné pokračovat ve spolupráci na této práci, a proto nebyly tyto náklady do provedených výpočtů započítány. Dále by bylo možno započítat i případy, kdy celní správa vymáhá daně, jejichž vybírání má na starosti. V tomto případě by se jednalo o vymáhání celními orgány nejen celních, ale i daňových nedoplatků. Na tuto práci by mohla navazovat práce, jež by posuzovala efektivnost Exekuční komory ČR a celních orgánů.

POUŽITÁ LITERATURA

- ABRAHÁM, Z., 2019. Vedoucí oddělení vymáhání v Přerově, Celní správa České republiky, Osobní rozhovor.
- BAKEŠ, M., 1979, *Československé finanční právo*. Praha: Panorama.
- HORNA, R. a P. LASENIC. ,1937. *Komenského slovník naučný: svazek II*. Praha: Komenského slovníku naučného.
- HROMADA, J. a Z. MADAR., 1972. *Právníký slovník*. Praha: Orbis.
- JANATKA, F., HÁNDL, J. & NOVÁK, R., 1999. *Obchodní operace ve vývozu a dovozu*, Praha: Codex Bohemia.
- KÁRNÍK, M., 2012. *Clo a celní politika od A do Z*. Olomouc: ANAG. Právo (ANAG).
- MACHKOVÁ, H., 2002. *Mezinárodní obchod a marketing: [praktická výkladová encyklopedie]*, Praha: Grada.
- MACHKOVÁ, H., ČERNOHLÁVKOVÁ, E. & Sato, A., 2014. *Mezinárodní obchodní operace 6.*, aktualiz. a dopl. vyd., Praha: Grada.
- MATOUŠEK, P. & SABELOVÁ, L., 2007. Clo: výklad je zpracován k právnímu stavu ke dni 1.3.2007, Praha: ASPI.
- OTTO, J., 1892. *Ottův slovník naučný: C – Čechůvky*. Praha: J. Otto.
- PAVEL, J., 2013. *Veřejné zakázky a efektivnost*, Praha: Ekopress.
- PUDIL, P., 2004. *Zdanění a efektivnost*, Praha: Eurolex Bohemia.
- SUCHÁNEK, M., Suchánek: Nákladní celníci mají vymáhat více pohledávek?!: KOMENTÁŘ MICHALA SUCHÁNKA, 27. února 2020, *INFO.CZ* [online]. [cit. 2020-04-24]. Dostupné z: <https://www.info.cz/nazory/suchanek-nakladni-celnici-maji-vymahat-vice-pohledavek-44443.html>
- ŠTĚPÁNEK, M., 1980. *Ilustrovaný encyklopedický slovník: (a-i)*. Praha: Academia.
- Tabulky a informace pro daně a podnikání*. 2019. Praha: ASPI.
- Úplné Znění č. 1321 - Celní předpisy*. 2019. Praha. Sagit.
- Všeobecná encyklopedie v osmi svazcích*. 1999. Praha: Diderot.
- VÝROČNÍ ZPRÁVY O POSKYTOVÁNÍ INFORMACÍ PODLE ZÁKONA Č. 106/1999 SB. 2004-2018, *Celní správa Česká republika* [online]. [cit. 2020-04-24]. Dostupné z: <https://www.celnisprava.cz/cz/o-nas/informace-dle-zak-c-1061999sb/Stranky/vyrocní-zpravy-o-poskytovani-informaci-podle-zakona-c-1061999-sb.aspx>
- Zákony I/2019: úplné znění zákonů účetních, živnostenských a souvisejících předpisů k 1.1.2019*. (2019). Český Těšín: Poradce.
- ZDĚNEK, D., 2007. *Efektivita soudního výkonu rozhodnutí*. Praha, 2007. Rigorózní práce. Univerzita Karlovy
- Zprávy o činnosti finanční a celní správy: Výroční zprávy finanční správy a celní správy od 2004 do 2018. Chronologicky řazená data. *Ministerstvo financí České republiky* [online]. [cit.

2020-04-24]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/dane/danove-a-celni-statistiky/zpravy-o-cinnosti-financni-a-celni-sprav>

PŘÍLOHY

Příloha A – Celní území

Příloha B – Předpis EU

Příloha C – Zákony České republiky

Příloha D – Vyhlášky ministerstev

Příloha E – Nařízení vlády

Příloha F – Celní úřady a bankovní spojení pro placení daně

Příloha G – Vzor – výzva k prohlášení o majetku

PŘÍLOHA A – Celní území

Celní území je stanoveno v Celním kodexu jako následující státy EU včetně jejich teritoriálních vod, vnitřních vod i jejich vzdušného prostoru

- území Belgického království,
- území Bulharské republiky,
- území České republiky,
- území Dánského království, s výjimkou Faerských ostrovů a Grónska,
- území Spolkové republiky Německo, s výjimkou ostrova Helgoland a území Büsingen (smlouva ze dne 23. listopadu 1964 mezi Spolkovou republikou Německo a Švýcarskou konfederací),
- území Estonské republiky,
- území Irska,
- území Řecké republiky,
- území Španělského království, s výjimkou Ceuty a Melilly,
- území Francouzské republiky, s výjimkou francouzských zámořských zemí a území, na něž se vztahuje část čtvrtá Smlouvy o fungování EU,
- území Chorvatské republiky,
- území Italské republiky, s výjimkou obcí Livigno a Campione d'Italia a vnitrozemských vod jezera Lugano mezi břehem a politickou hranicí oblasti od Ponte Tresa k Porto Ceresio,
- území Kyprské republiky v souladu s ustanoveními aktu o přistoupení z roku 2003,
- území Lotyšské republiky,
- území Litevské republiky,
- území Lucemburského velkovévodství,
- území Maďarska,
- území Malty,
- území Nizozemského království v Evropě,
- území Rakouské republiky,
- území Polské republiky,
- území Portugalské republiky,
- území Rumunska,
- území Republiky Slovinsko,
- území Slovenské republiky,
- území Finské republiky,
- území Švédského království a
- území Spojeného království Velké Británie a Severního Irska, britských Normanských ostrovů a ostrova Man.

Zdroj: (Celní kodex, 2013)

PŘÍLOHA B – Předpisy EU

- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 952/2013, kterým se stanoví celní kodex Unie
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) č. 2015/2446, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 952/2013, pokud jde o podrobná pravidla k některým ustanovením celního kodexu Unie /DA/
- Prováděcí nařízení Komise (EU) č. 2015/2447, kterým se stanoví prováděcí pravidla k některým ustanovením nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 952/2013, kterým se stanoví celní kodex Unie /IA/
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) č. 2016/341, kterým se doplňuje nařízení EP a Rady (EU) č. 952/2013, pokud jde o přechodná pravidla k některým ustanovením celního kodexu Unie, pokud příslušné elektronické systémy dosud nejsou v provozu, a kterým se mění nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2015/2446 /TDA/
- Prováděcí nařízení Komise (EU) č. 80/2012, kterým se vydává seznam biologických a chemických látek uvedený v čl. 53 odst. 1 písm. b) nařízení Rady (ES) č. 1186/2009 o systému Společenství pro osvobození od cla
- Prováděcí nařízení Komise (EU) č. 1224/2011 k článkům 66 až 73 nařízení Rady (ES) č. 1186/2009 o systému Společenství pro osvobození od cla
- Prováděcí nařízení Komise (EU) č. 1225/2011 k článkům 42 až 52 a článkům 57 a 58 nařízení Rady (ES) č. 1186/2009 o systému Společenství pro osvobození od cla
- Nařízení Komise (EHS) č. 3915/88, kterým se provádí článek 63c nařízení Rady (EHS) č. 918/83 o systému Společenství pro osvobození od cla
- Prováděcí nařízení Komise (EU) č. 1352/2013, kterým se zavádějí formuláře upravené nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 608/2013 o vymáhání práv duševního vlastnictví celními orgány

Zdroj: (Celní správa, 2016)

PŘÍLOHA C – Zákony České republiky

- Zákon č. 242/2016 Sb., celní zákon
- Zákon č. 17/2012 Sb., o Celní správě České republiky
- Zákon č. 18/2012 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o Celní správě České republiky
- Zákon č. 594/2004 Sb., jímž se provádí režim Evropských společenství pro kontrolu vývozu zboží a technologií dvojího užití
- Zákon č. 440/2003 Sb., o nakládání se surovými diamanty, o podmínkách jejich dovozu, vývozu a tranzitu a o změně některých zákonů
- Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád
- Zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích
- Zákon č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě

Zdroj: (Celní správa, 2016)

PŘÍLOHA D – Vyhlášky ministerstev

- Vyhláška č. 245/2016 Sb., k provedení některých ustanovení celního zákona
- Vyhláška č. 246/2016 Sb., o způsobu provádění osobní prohlídky celníkem
- Vyhláška č. 285/2012 Sb., o územních pracovištích celních úřadů, která se nenacházejí v jejich sídlech
- Vyhláška č. 286/2012 Sb., o vnějším označení, odznacích, služebních stejnokrojích a zvláštním barevném provedení a označení služebních vozidel celní správy
- Vyhláška č. 287/2012 Sb., o stanovení vzorů žádostí a formulářů používaných při výměně operativních informací s členskými státy EU a v rámci policejní spolupráce prováděné orgány Celní správy České republiky
- Vyhláška ministra zahraničních věcí č. 157/1964 Sb., o Vídeňské úmluvě o diplomatických stycích
- Vyhláška ministra zahraničních věcí č. 160/1988 Sb., o Mezinárodní úmluvě o harmonizovaném systému popisu a číselného označování zboží a Protokol o její změně
- Vyhláška ministra zahraničních věcí č. 32/1969 Sb., o Vídeňské úmluvě o konzulárních stycích
- Vyhláška č. 422/2012 Sb., o stanovení minimální prahové hodnoty pro počet a objem dovozních operací, které jsou dostatečné pro vydání osvědčení schváleného hospodářského subjektu
- Vyhláška Ministerstva dopravy č. 478/2000 Sb., kterou se provádí zákon o silniční dopravě

Zdroj: (Celní správa, 2016)

PŘÍLOHA E – Nařízení vlády

- Nařízení vlády č. 244/2016 Sb., k provedení některých ustanovení celního zákona v oblasti statistiky
- Nařízení vlády č. 344/2010 Sb., o stanovení formulářů žádosti o individuální a souhrnné vývozní povolení, žádosti o povolení k poskytnutí zprostředkovatelských služeb a žádosti o mezinárodní dovozní certifikát pro zboží a technologie dvojího užití

Zdroj: (Celní správa, 2016)

PŘÍLOHA F – Celní úřady a bankovní spojení pro placení daně

Celní úřady a územní pracoviště celních úřadů	Matriková část účtu
CÚ pro Jihomoravský kraj (Brno)	17721621
ÚzP v Blasnku	
ÚzP v Břeclavi	
ÚzP v Hodoníně	
ÚzP v Lanžhotě	
ÚzP ve Vyškově	
ÚzP ve Znojmě	
CÚ pro kraj Vysočina (Jihlava)	17725681
ÚzP v Pelhřimově	
ÚzP v Třebíči	
ÚzP ve Žďáru nad Sázavou	
CÚ pro Jihočeský kraj (České Budějovice)	17720231
ÚzP v Jindřichově Hradci	
ÚzP ve Strakonících	
ÚzP v Táboře	
CÚ pro Královohradecký kraj (Hradec Králové)	37720511
ÚzP v Jičíně	
ÚzP v Trutnově	
ÚzP v Náchodě	
CÚ pro Pardubický kraj	7724511
ÚzP v České Třebové	
CÚ pro Olomoucký kraj	27729651
ÚzP v Přerově	
ÚzP v Šumperku	
CÚ pro Zlínský kraj	7725661
ÚzP v Lípě	
ÚzP v Napajedlech	
ÚzP v Uherském Hradišti	
ÚzP ve Valašském Meziříčí	

CÚ pro Moravskoslezský kraj	97729761
ÚzP ve Frýdku-Místku	
ÚzP v Karviné	
ÚzP v Mošnově	
ÚzP v Nošovicích	
ÚzP v Opavě	
ÚzP v Paskově	
ÚzP v Třinci	
CÚ pro Plzeňský kraj	7721361
ÚzP v Dražnově	
ÚzP v Tachově	
CÚ pro Karlovarský kraj	17722341
ÚzP v Chebu	
CÚ pro Ústecký kraj	27720411
ÚzP v Chomutově	
ÚzP v Mostě	
CÚ pro Liberecký kraj	27727461
CÚ pro Středočeský kraj	77724111
ÚzP v Benešově	
ÚzP v Kladně	
ÚzP v Kolíně	
ÚzP v Kosmonosích	
ÚzP v Kutné Hoře	
ÚzP v Mělníce	
ÚzP v Nupakách	
ÚzP v Rudné	
ÚzP ve Zdibech	
CÚ pro hlavní město Praha	67724011
CÚ pro Ruzyně	47728111
CÚ - CELNÍ ÚŘAD, ÚzP - ÚZEMNÍ PRACOVISŤE CELNÍHO ÚŘADU	

Zdroj: (Tabulky a informace pro daně a podnikání, 2019)

PŘÍLOHA G – Vzor – Výzva k prohlášení o majetku

Obecní (městský) úřad

odbor..... (popř. bez označení odboru)

Č.j.

Vyřizuje:....., č. dveří.....

Telefon:..... linka.....

V dne.....

Adresa dlužníka:

.....

RČ/IČ.....

VÝZVA k prohlášení o majetku

Podepsaný správce daně Vás dle § 180 odst. 1 zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů,

vyzývá,

k podání prohlášení o majetku. V prohlášení o majetku jste povinen uvést úplné a pravdivé údaje o svém majetku, včetně majetku patřícího do společného jmění manželů.

Prohlášení můžete podat ústně do protokolu nebo prostřednictvím datové zprávy, která je opatřena uznaným elektronickým podpisem, nebo která je odeslána prostřednictvím datové schránky, nebo písemně úředně Vaším ověřeným podpisem.

Lhůta pro podání prohlášení o majetku je 15 dnů ode dne doručení této výzvy. Pokud neodevzdáte vyplněný formulář „Přiznání k místnímu poplatku“ ve stanovené lhůtě, je Městský úřad, jako správce místního poplatku, oprávněn stanovit Vám poplatek podle pomůcek (§145 zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů).

Odůvodnění:

..... (v odůvodnění by mělo být uvedeno i to, že nelze nedoplatek uhradit daňovou exekucí příkázáním pohledávky z účtu u poskytovatele platebních služeb)

Poučení:

Správce poplatku může tomu, kdo závažně ztěžuje nebo maří správu daní tím, že bez dostatečné omluvy nevyhoví ve stanovené lhůtě výzvě ke splnění procesní povinnosti nepeněžité povahy, která mu byla správcem poplatku či zákonem stanovena, v souladu s ustanovením § 247 odst. 2 daňového řádu uložit pořádkovou pokutu až do výše 50 000,- Kč. To se týká i povinností spojených s touto výzvou. V případě nesplnění této povinnosti nebo uvedení nepravdivých či zkreslených údajů je správce poplatku zproštěn mlčenlivosti pro účely trestního řízení (§ 180 odst. 1 daňového řádu).

Pokud dlužník učinil poté, co mu byla doručena tato výzva, právní úkony týkající se jeho

majetku, s výjimkou úkonů spočívajících v běžné obchodní činnosti, uspokojování základních životních potřeb a správy majetku (včetně běžné údržby), jsou vůči správci poplatku a dalším osobám, které mají proti dlužníkovi pohledávku vymahatelnou na základě exekučního titulu, neúčinné (§180 odst. 6 daňového řádu).

Proti této výzvě se nelze samostatně odvolat (§ 109 odst. 2 daňového řádu).

V dne

*otisk
úředního
razítka*

.....
*podpis pověřeného pracovníka správce místních poplatků
s uvedením jména, příjmení a funkce*

Zdroj: (Celní správa, 2016)